

קרוב אליך

עבודת ה' ברוח חסידית

סמרטפון רק עם ואצאפ!

אפשר!! וכדאי!!
מרכז הזמנות ארצי
052-2-129-129

אספקה לכל חלקי הארץ תוך 24 שעות
רח' פינס 9, ירושלים | Zolphone.co.il | זולפון

כל החסידות על רגל אחת

התוועדות י"ט כסלו עם הרב אייל ורד

"ר' משה צבי עוד לא היה פה!"
על נשמתו החסידית של הרב נריה זצ"ל לרגל יום הסתלקותו י"ט כסלו

הגענו לרקיע חדש

ראיון מוזיקלי עם נאור כרמי

דירת גן 4 חד' במחיר הזול בכרמי גת

הבנייה בעיצומה והגיע הזמן שאתם תרכשו את דירת ההשקעות שלכם. במרחק חמש דקות מכביש שש, 35 דקות לתל אביב ברכבת, עם קהילה צומחת לציבור הדתי, **כרמי גת** היא הבחירה הנכונה עבורכם לנכס מניב. קבוצות רכישה ליחידות דיור של שלושה, ארבעה וחמישה חדרים, דירות-גן ופנטהאוס החל מ-899,000 ש"ח. **כניסה לפנטקוטז' בעוד שנה.**

הבניה בעיצומה!
תקן בניה ירוקה!
דרוש הון עצמי מינימלי 35%

לפרטים נוספים: 1700-500-555

באמונה bemuna.co.il

תמיד חלמתם על דירת גן? היום זה אפשרי!

Carmel Gal
קהילת כרמי-גת
המתחם הדתי-לאומי בכרמי גת
ע"ש הרב יום אברגל זצ"ל
קבוצת רכישה

הוא שם לב שהדרכון שלו לא אתו. הוא היה צריך לחזור הביתה קודמו ולקחת אותו, כי לא הייתה לו אפשרות לשלוח את אחד - המפתחות של הבית היו אצלו...

שיחת חברים

עם מיני יוספי

בעיה בשדה התעופה

חטא חטא אָחַד, הָרִי הַכְרִיעַ עֲצָמוֹ וְהַכְרִיעַ כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ לִכְף חוֹבָה. עֲשֵׂה מִצְוָה אַחַת, הַכְרִיעַ אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ כִּף זְכוֹת. כְּדָאֵי לְשִׁים לֵב לְמִלִּים שֶׁל הַרְמַבִּים, וּבְעֵיקָר לְמִלִּים הַלְלוּ: "עֲשֵׂה מִצְוָה אַחַת". הַמִּלִּים הָאֵלֶּה אֹמְרוֹת בְּעֵצֶם, שֶׁכִּשְׂיִהוּדִי עוֹשֶׂה פְעוּלָה חַיִּבִּית אַחַת, אֵפִילוֹ קִטְנָה, בְּעַקְבוֹתָיו כֹּל הָעוֹלָם כּוֹלוֹ מִשְׁתַּנֵּה לְטוֹבָה. מִמַּעֲשֵׂה יַחֲדֵי קִטָּן, מִשְׁתַּנֵּה הַכֹּל.

כדי להבין יותר טוב את הנקודה, דמיינו לעצמכם מאזניים שמשתמשים בהם לשקילה, כמו שהיה בימים עברו. במאזניים כאלה, ימין ושמאל, ובנמשל - החיוב והשלילה, מאוזנים לגמרי. אפילו בנגיעה קלה בלבד באחת מכפות המאזניים, כל התמונה משתנה. בדוגמה של המאזניים רואים בבירור איך עניין אחד קטן משנה את האיוון של מערכת שלימה. כשהרמב"ם מצייר לנו את התמונה של המאזניים, הוא בא להמחיש איך כל פעולה חיובית משפיעה מיידית על כל העולם כולו. כשאנחנו עושים פעולה אחת - הנחת תפילין ליהודי, הדלקת נרות שבת וחנוכה או קריאת מגילה לאדם אחד ברחוב, כל אלו, באופן לא גלוי, יוצרים פעולה חיובית על היקום כולו.

אופס

מעבר לחשיבות והערך של כל פעולה חיובית כשלעצמה, כשאדם פועל פעולה טובה היא פותחת לו את האפשרות להתחדש לגמרי. שמעתי פעם סיפור על חסיד שהיה מקושר מאוד אל הרבי מלובביץ', ושמו ר' זלמן גור-אריה... פעם אחת הוא יצא לדרך כדי לעלות לטיסה, אבל כשהוא הגיע לשדה התעופה הוא שמ לב שהדרכון שלו לא אתו. הוא היה צריך לחזור הביתה בעצמו ולקחת אותו, כי לא הייתה לו אפשרות לשלוח אף אחד - המפתחות של הבית היו אצלו... אבל לפני שהוא התחיל לעשות את דרכו הביתה, הוא נזכר בצוואת רבי יהודה החסיד, לפיה אסור לאדם שיוצא לדרך לחזור על עקבותיו לפני שהוא עשה את מטרת נסיעתו.

חשוב לציין שבדרך כלל לא מקפידים על ההנהגה הזאת, ובכלל ביחס לצוואת רבי יהודה החסיד אומרים בדרך כלל שהוא ציווה אותה רק לצאצאיו, ורק אותם היא מחייבת. שאר עם ישראל לא צריך לנהוג על פיה. בכל אופן, לגיבור הסיפור שלנו, ר' זלמן, כן היה חשוב להקפיד על הצוואה ועל ההנהגה הזאת בפרט, שלא לחזור הביתה לפני ביצוע מטרת הנסיעה. אין ספק שזאת חומרה לא פשוטה - אם למשל יצאת לדרך ונזכרת פתאום ששכחת בבית את המטריה, לא תוכל לחזור לקחת אותה. אמנם יש מצב שבו מקלים, אם לא חוזרים הביתה דרך אותה דלת ממנה יצאת. בכל מקרה, ר' זלמן לא ידע מה לעשות.

אדם חדש בפרק אחד

לחסיד שלנו הייתה דלת פתוחה, או ליתר דיוק - טלפון פתוח, אצל הרבי. הוא התקשר למזכירות של הרבי, והכניס את השאלה שלו לרבי - מה לעשות במצבו כאשר הוא צריך לחזור הביתה, אבל הוא אינו רוצה לעבור על צוואת החסיד. זמן קצר חלף והמזכיר הוציא מענה עבורו - שילמד היכן שהוא נמצא פרק בספר התניא. הרבי אמר שאחרי שיהודי לומד פרק תניא הוא נעשה אדם חדש. ולכן אם למדת פרק בחסידות, אתה לא אותו אדם שיצא קודם לכן מהבית, וממילא העניין הזה של הקפיצה מסודר לגמרי.

נראה לי שהפתרון הנפלא הזה של הרבי לא שייך דווקא לפרק בתניא אלא לכל עניין רוחני. כל פעולה חיובית שיהודי עושה מגלה את נקודת הלב הפנימית שלו, וממילא היא משנה אותו לגמרי. כל שיעור שיהודי לומד, ואפילו כל עניין שבקדושה שיהודי מתעסק בו - דף יומי, נתינת צדקה, מאור פנים לזולת - כל אלה הופכים אותו לאדם אחר לגמרי. אחרי המעשה הטוב עומד כאן יהודי שהוא כבר אישיות אחרת לגמרי. כמובן, קודם כל פשוט הסיפור מדבר על פרק תניא דווקא, מה שמחזיר אותנו ליי"ט כסלו ומעודד את כולנו להצטרף לשיעורים היומיים בספר התניא. כידוע, ביי"ט כסלו מתחיל מחזור חדש של לימוד התניא, וגם אם ביום-יומיים הראשונים לא שמנו לב ולא הצטרפנו, לא צריך לדאוג כי בהתחלה לומדים את עמוד השער וההסכמות, אז בפועל אפשר להצטרף גם עוד קצת אחרי שהתחילו. בכל אופן, מהסיפור קיבלנו עוד חיזוק ועידוד ללימוד חסידות. תראו כמה פרק בתניא וכל לימוד חסידות יכול לעשות. כל לימוד כזה יכול לשנות יהודי, להפוך להיות ממש אדם אחר.

שלום חברים! לחיים לחיים! אתם יודעים שהרבי מלובביץ' רצה שלאף אחד מאתנו לא יהיה תירוץ שהוא לא הספיק להשתתף בחגיגה או לא הספיק לארגן בעצמו חגיגה לכבוד י"ט כסלו. לכן הוא אמר שצריך לארגן את החגיגות "ביי"ט או בכ' כסלו, ובימים הסמוכים אליהם". הרבי אמר י"ט או כ', כי גם כ' הוא חלק מהסיפור. הסיפור היה שבי"ט כסלו הראשון, רק לקראת השקיעה הודיעו לאדמו"ר הזקן שהוא משתחרר מהמאסר, ומהלך השחרור נמשך לתוך כ' כסלו. אז נאמר עוד פעם: לחיים לחיים!

פרפר על כף המאזניים

מן הסתם שמעתם פעם על מושג שנקרא 'אפקט הפרפר'. האפקט הזה אומר שאירוע קטן כמו משק כנפיים של פרפר שמעופף לו אי שם באוסטרליה, יכול לגרום בסופו של דבר לסופת טורנדו בצד השני של העולם. הרעיון הוא שדבר אחד, אפילו זעיר, שמתרחש בכל מקום שהוא, יוצר תגובת שרשרת שמשפיעה במקום ובזמן אחרים השפעה גדולה מאוד. נראה לי שאפשר לקשר את המושג הזה להלכה הידועה ברמב"ם, שהרבי היה מזכיר פעמים רבות כדי ליצור מוטיבציה אצל החסידים לצאת לשליחות.

הרמב"ם בהלכות תשובה אומר כך: "לפיכך צריך כל אדם שיִרְאֶה עֲצָמוֹ כֵּל הַשָּׁהָה כְּלֵה, כְּאִלוֹ חֲצִיזוֹ וְזָכָאֵי וְחֲצִיזוֹ חֵיב. וְכֵן כָּל הָעוֹלָם, חֲצִיזוֹ וְזָכָאֵי וְחֲצִיזוֹ חֵיב."

בעזרת

חשוב לך יחס אישי וחינוך פנימי? מחפשת תוכן עם אווירה של קדושה?

רוצה להשפיע ולפעול בעולם?

יעלת חן תיכון חב"ד לבנות בראשות הרב גינזבורג

התיכון שם דגש על לימוד חסידות ברמה גבוהה ועל בנית האישיות לשליחות (בבית ובחוץ). התיכון פתוח לגוונים שונים של עבודת ה' ולבנות מרקעים שונים, כשעמוד השדרה הוא חסידות חב"ד.

4,5 יח"ל	פעילות חברתית עשירה	חוגים: מוזיקה ודרמה	אפשרות פנימיה
----------	---------------------	---------------------	---------------

התיכון שוכן בירושלים, בשכונת הר-נוף

החלה ההרשמה לתשפ"ב

ימים פתוחים ימים ד, ה - כ"ג, כ"ד כסליו
 tyaalatchen@gmail.com | 02-6331465

מוצי"ש הקרוב!

צמאה תשפ"א

המופע המרכזי

מוצי"ש בשעה 20:00 בדיוק!

לצפייה ישירה:

צמאה בפייסבוק

צמאה ביוטיוב

ערוץ 20

"זהו היום יוקבע למועד הנמירי בישראל
ותעודרו אלפי לבבות בישראל"

מוצי"ש
הקרוב!

התורה ל"ש כסל המאה

ביגוני דביקוד ישמחה

דברים מעוררים מאת:

ה'חוזר' הגה"ח
הרב יואל כהן
שליט"א

הראשלי"צ הגאון
הרב שלמה עמאר
שליט"א

המשפיע הגה"ח
הרב שניאור זלמן
גופין שליט"א

המשפיע הגה"ח
הרב חיים שלום
דייטש שליט"א

המרצה הנודע
הרב יוסף יצחק
גינקובסון שליט"א

הרה"ג הרב
חיים שלמה
דיסקין שליט"א

מוטי שטיינמץ | אברהם פריד | שולי

מוצי"ש פרשת וישלח י"ט כסלו בשעה 22:00
שידור ישיר בטלפון: 03-610-90-99
שידור חי גם בקול חי ובדיגיטל

אל, אשר בו יתגדל וירמקדש שמיה רבה
ל בתשובה ועבודה שבלב"

עבודת

רנד | אודי דוידי | אריאל זילבר

"מי שישמח בשמחתי אוציאנו
מן המיצר אל המרחב"
(בעל התניא)

ינטה הנביאה

יחד באותו עניין. שהאחד הוא ביטוי חיצוני והאחד הוא הווייה פנימית. מעין דוגמה לזה, כשיש ניגון ואנשים רוקדים לקולו, ופעמים ששני אלה משתלבים להווייה אחת. המנגינה מתנגנת והריקוד נרקד. אי אפשר לחלק ביניהם, אי אפשר לומר מה קדם למה, מה מביא את מה, כשני מופיעים של דבר אחד. כך בתפילה אף על פי שאחד הוא עניין כללי, קבוע ומוסדר והשני הוא הווייה אישית שבלב - שניהם מתנגנים, זה מול זה, באותן מילים, באותו הקצב בעצמו.

הסידור המתפלל

בתפילת "נשמת" יש לכאורה סתירה פנימית. בתחילה נאמר ש"אילו פינו מלא שירה כים ולשונו רינה כהמון גליו ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע... אין אנו מספיקים להודות לך". כלומר, כה רבו חסדיך, כה נפלאים מעשיך - שאי אפשר לנו להודות לך כראוי. כל מה שהשפתיים יכולות לדבר איננו מספיק. ואילו בהמשך נאמר: "על כן אברים שפילגת בנו ורוח ונשמה שנפחת באפנו ולשון אשר שמת בפינו, הן הם יודו ויברכו וישבחו ויפארו". קודם אמרנו "אין אנו מספיקים", ואחר כך פתאים "הן הם יודו ויברכו", איך הדברים מתיישבים?

אלא כך יש להבין: כל כמה שאדם יתאמץ לשורר בלשון, לשבח בשפתיים - שום מאמץ אינו מספיק. אבל כשהלשון אומרת לבד, כאשר הפה והשפתיים מרגנות מתוך עצמן, כשאדם מוצא את עצמו משתחוה משום שככה זה - אז אפשר להודות ולברך ולשבח ולפאר. באותה שעה האדם והתפילה אינם שני דברים אלא דבר אחד. לא האדם אומר את התפילה אלא התפילה נאמרת, יוצאת ונוצרת מתוך הוויית העולם, מתוך מהות האדם.

מעין דבר זה נאמר בגמרא על כינורו של דוד. הכינור של דוד לא היה כינור שרוד מנגן בו, אלא כיוון שהגיעה שעת חצות היה הכינור מנגן מאליו. בחריפות רבה יותר נאמר בירושלמי על הכתוב "והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה'". לא כתוב "כנגן במנגן" אלא "כנגן המנגן". המנגן אינו האיש שמנגן אלא כלי הנגינה, לומר שהכלי היה מנגן מעצמו. הדברים הללו קשורים הן לכינור של דוד, הן למהות הנבואית והן למהות זו של התפילה. האדם פותח את סידור התפילה והסידור מתפלל את עצמו. הסידור מנגן והאדם הולך עם המנגינה ומתנגן בה, כי זו המנגינה שלו שהוא רוצה לנגן, שמבטאת את המהות שלו, את מה שהוא רוצה לבטא.

הייתה משפחה שהיו בה כמה גדולי עולם ומצאצאיה חיים עד היום בירושלים, שאמרו עליה שהיו בה עשרים דורות של בעלי רוח הקודש. לאם המשפחה קראו "ינטה די נביאה", ינטה הנביאה, וסיפרו עליה שלפעמים בזמן שהייתה מטאטאה את הבית הייתה נעמדת ואומרת קדושה. והייתה אומרת: עכשיו המלאכים אומרים קדושה - ואני מצטרפת. יש אופן כזה שאדם מצטרף אל הקדושה המהותית, שכל הכוונות והפרטים שבקדושה - הם כולם חלק מן ההווייה שלו.

תפילה כזו היא כאמור התפילה בדרגת העליונה. למעלה מכל תפילה, אף למעלה מתפילה עם כל כוונות הארץ, מפני שזו תפילה שלא האדם מכוון אלא הכוונות מתכוונות מאליהן. לתפילה כזו אין בעצם דרך שאפשר להראות - כך וכך יעשה האדם ויגיע לזה, ובמובן מסוים תפילה כזו איננה כלל תוצאה של עבודה מודעת של האדם. מכל מקום יש טעם להזכיר את הדבר הן משום שצריך לדעת שיש דבר כזה במציאות, והן משום שאף אם אין הוא מצוי בתפילה שלמה, מ"מ מודה אני" ועד "עלינו לשבח", הוא מצוי מפעם לפעם בחלקים: בברכה, במזמור או קטע מסוים - שלפעם מתחיל להתפלל מאליו.

התפילה השלמה שהיא במידה רבה רק אידיאל, היא הזוהרת הגמורה בין רצון הלב הפנימי והפרטי לבין נוסח התפילה המקובל שטבעו חכמים עבור כלל ישראל.

אופן כזה של תפילה מבוסס על כך שמגיעים אל התפילה רק לאחר שמגיעים למוכנות מתאימה, וברור שלמוכנות זו אי אפשר להגיע בפשטות כשם שמגיעים מהבית אל בית הכנסת. חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת לפני התפילה. שעה זו אינה פרק זמן כלשהו אלא שעה ממש, ואין מדובר באנשים רחוקים מעניין התפילה שצריכים להכנה מרובה אלא בחסידים ראשונים, חסידים מעיקרם, שלא היה בהם דופי מתחילה. ההכנה הזו אינה עניין קל ואף היא מעין אותו אידיאל שהמוכנות הפנימית לעבודת הלב, ל"פולחנא דרחימותא", תורחש באותה השעה שמגיע הזמן להתפלל.

אחר ההכנה הראויה צריכה התפילה עצמה להיות בשלמות אמיתית של פנים וחוץ, של לב ומילה. לאמור, שהאדם יהיה נמצא בכל נפשו בתוך התפילה, יהיה מתהלך באופן פנימי יחד עם מהלך התפילה החיצוני. את התחושה הזו בתפילה מתאר רבי חנינא בן דוסא: "אם תפילתי שגורה כפי, יודע אני שהוא מקובל". רבי חנינא בן דוסא כשהיה מתפלל על החולים היה מרגיש בתפילתו אם היא מקובלת או לא, והיה יכול לומר על החולה אם יבריא או לא. כאשר היה מרגיש שנפשו הולכת יחד עם התפילה, התפילה הולכת עם העניין, עם טבע המציאות - היה יודע שהיא מקובלת. אבל כאשר היה מרגיש מאמץ בתפילה, שכביכול התפילה כופה את עצמה אל תוך המציאות - היה יודע שאין היא מקובלת.

הביטוי השלם ביותר של תפילה מעין זו מצוי בתפילת רבי חייא ובניו: מסופר שרבי הוריד אותם להתפלל לפני התיבה. אמר רבי חייא "משיב הרוח" - נשבה הרוח, אמר "מוריד הגשם" - ירד גשם (מסופר שבאותה שעה רעש כל העולם שלא יגיעו ל"מחיה המתים" ! עד שטרדו אותם מתפילתם ולא הגיעו לומר "מחיה המתים").

תפילה כזו היא בגדר "תכין ליבם תקשיב אזנך". האדם קשור במה שהוא אומר מתוך תוכו, אל המילים שהוא אומר, אל המציאות שהוא מדבר אליה - ממילא כשהוא אומר "משיב הרוח" - מנשבת רוח, כשהוא אומר "הללו את השם" - זו באותה שעה המציאות, שכולה מהללת את ה'. כשהוא אומר "הללוהו בתקע שופר" - קול שופר נתקע והולך. כשהוא אומר "בנבל וכינור" - נשמע קול הנבל והכינור. כשאדם מתפלל כך, הוא כביכול רק מצטרף אל התפילה המתפללת את המציאות. כל אדם מכיר תופעה מעין זו, כשהוא רואה דבר או שומע דבר והוא מרגיש - זה בדיוק מה שרציתי לומר כעת, חטפת לי את המילים מהפה ! וכשאדם מתפלל כך הוא מרגיש - מה שדוד המלך אמר כאן זה בדיוק מה שרציתי לומר.

כפי שנאמר, בתפילה כזו הרצייה הפנימית, הכוונה הפנימית, מתאימה למילים שאומרים. המתפלל זורם יחד עם התפילה במעלות ובמורדות. התפילה נעה כל הזמן, היא עוברת ממזמור למזמור, מברכה לברכה, וכל מעבר כזה הוא מעבר מהיכל להיכל, מעולם לעולם. המתפלל נע עם התפילה כנוסע ברכבת העוברת מאזור אקלים אחד לאזור אקלים אחר, מנוף אחד לנוף אחר. הוא נמצא בהר המוריה, בעקידה, הוא נמצא בבית המקדש ומקריב קורבנות, הוא נמצא בשמיים ומהלל את ה' עם השמים ושמי השמים, עם השמש והירח, והוא נמצא עם התנינים וכל תהומות, באש ובברד, הוא נמצא בים סוף ב"אז ישיר משה", הוא אומר קדושה עם המלאכים ומתנשא עם האופנים ברעש גדול לעומת השרפים, הוא מוסר נפשו ב"אחד" ו"אהבת" ועומד בדממה לפני ה' ב"שמונה עשרה". כזו היא התפילה שבגדר השלימות. כאשר המתפלל והתפילה מצויים

להביא לימורת המשיח התזעזעות י"ט בכסלו

הרב גינזבורג

מארח את

חיליק פראנק ואחיה הבהז'אלורו
בסלון ביתו

הציבור מוזמן להשתתף בשידור החי

כ' כסלו (6.12 למנינם)

החל מהשעה 20:00

ישודר ביטויוב ורשתות החברתיות של גל עיני שחץכר והשבח כיכר

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ט	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
פ	ת	ו	ר	ת	ך

יעל קבסה | YAEKAB@GMAIL.COM

אין שלום בלי מלחמה

פעם שמעתי גישה בחינוך ילדים שמתייחסת למריבות ביניהם בתור שלב התפתחותי חשוב והכרחי לגיבוש זהותו של הילד. הטענה היתה שעלינו כהורים לא למנוע את המריבות אלא ללמוד לנהל אותן נכון ובהגיונות. הגישה הזו מצאה חן בעיניי. מעבר לעובדה שהשתחררתי מתפקיד סיירת השיטור שצריכה לפטרל ולמנוע חיכוכים, הרגשתי שיש בה אמת עמוקה.

השאיפה ל"שקט תעשייתי" עלולה לטמון בחובה טשטוש ודיכוי של כוחות החיים המצויים בכל ילד רק בשביל שלא יצעקו לנו באוזניים, ואילו המחלוקת מאפשרת לו ללמוד ולהכיר את עצמו ואת זולתו - מי נגד מי.

אחד החידושים הגדולים של בעל התניא היה העמדת המאבק המובנה בנפש במרכז תשומת הלב שלנו. אמנם עד שהתפרסם ספר התניא היו ספרי מוסר שהציגו דרך לעבודת ה' ותיקון המידות, אולם אידיאל הצדיק שהם שרטטו היה רחוק וקשה להשגה. גם אדם שעבד על מידותיו במשך שנים יכול היה להיות עדיין רחוק מעמדת הצדיק הנכספת.

אידיאל ה"בינוני" שחידש בעל התניא הציג גישה חדשנית ומהפכנית, ובעיקר היה בר-השגה - "כי קרוב אליך הדבר מאוד".

וכיצד?

בזכות הבנת מבנה הנפש של האדם, והצגת הדיאלוג המתמיד בין הנפש האלוקית לנפש הטבעית, המכונה "בהמית", בתור מוקד הפעילות שלנו - האידיאל לנצח במאבק בין הכוחות ולשלום בנפש הבהמית נהיה קרוב הרבה יותר.

השאיפה להיות "בינוני", כלומר: לשלוט בלבושי הנפש - מחשבה, דיבור ומעשה בכל רגע ורגע היא יותר ריאלית עבור אדם מן השורה שאינו צדיק גמור.

ההבנה שאנחנו בנויים משני כוחות מנוגדים שכל אחד מהם נאבק לשלוט בנו, פותחת אפשרויות שלא היו קיימות לפני ההיכרות עם משנת בעל-התניא:

הידיעה שאנחנו לא נעצרים ונחים על זרי הדפנה, כי מעבר נמצא האתגר הבא, וגם שם - תמיד יש לנו ההודמנות לנצח. אנחנו לא אוחזים בנוקשות בעמדה שהגענו אליה (לא עמדת ה"צדיק" אם הצלחנו, ולא עמדת ה"רשע" אם נפלנו) אלא מוכנים תמיד להיקרא ולנצח שוב.

היא מאפשרת לנו להתחיל מחדש כל רגע, כדי שאם נפלנו במאבק הקודם - נלמד את הלקח ונצליח במאבק הבא.

במקרה של נפילה - היא מאפשרת לנו להיות סלחניים כלפי עצמנו וכלפי אחרים, גם אם הצטיירו בעינינו כצדיקים אמיתיים.

אמנם כולנו רוצים לנוח בשקט ולא להיות במאבקים תמידיים. רוצים לנצח בנוק-אאוט ולסגור את העניין. שגרה של לחימה דורשת עירנות, מאמץ ותשומת לב. אנחנו רוצים שלום ושלווה, ושקט ממלחמות.

אבל האמת היא שאין מנוחה בעולם הזה וכל עוד לא גילינו שאנחנו צדיקים גמורים ואין לנו תאוות - אנחנו נתונים לגחמותיהם של היצרים, הנפש הבהמית.

ובתור בני-אנוש קרוצי-חומר עדיף לאין ערוך להכיר את זירות הקרב שלנו, לקרוא נכון את המפה, להבין את מערך הכוחות הקיימים ולנהל את הקרבות כמו מצביא גדול, מאשר האפשרות לא להכיר בהם ולחיות בשקט מדומיין, שמתנפץ ברגע שפתאום גילינו ששוב נפלנו בשבי התאוות.

תנועת הנפש של מודעות תמידית ובחירה בכל רגע - מכשירה אותנו לגלות ולכבוש כל פעם חלקה חדשה ולגייס אותה לטובת האלוקי, לרקמת החיים הכללית שמוסיפה עוד ועוד צבע למלאכת המחשבת שרק האדם מסוגל ליצור.

לב
לדעת

תפארת שמשון

מועדי המבחנים

בתוכניות הלימוד

- לקוטי אמרים, פרקים כה-נ
- שער היחוד והאמונה
- מאמרי חסידות

יום חמישי, ב' טבת
בין השעות 19:00-22:00
מוצ"ש פרשת מקץ
בין השעות 20:30-22:30

איך נבחנים?

או

נכנסים לאזור האישי
לב לדעת lladaat.co.il

הכניסה באמצעות שם משתמש וסיסמה
(מספר הטלפון ומספר זהות)

מחייגים לטלפון
מספר 08-9786892

הכניסה באמצעות מספר זהות

נא הערכו בהתאם,

על מנת להצליח להבחן בקלות ובהצלחה.

אם לא זכורים לכם הפרטים איתם נרשמתם, או כל שאלה הקשורה בהרשמה לתוכנית מומלץ לברר בימים שלפני המבחן

בטלפון: 072-2219050 שלוחה 5
בימים א-ה בין השעות 13:00-15:30

ובמייל: lladaat@gmail.com

ש"ת עם רבני לב לדעת: 072-2219050

שלוחה 2, בימים א-ה, בין השעות 13:30-15:30, 21:30-23:00

לפרטים ויצירת קשר: 072-2219050

מענה אנושי בשלוחה 5, בימים א-ה, בין השעות 13:00-15:30

מייל: lladaat@gmail.com

השנה, כנס וירטואלי ללא תשלום!

מעט מזן האור

צא מהיאוש והוויתור לעצמך,
והדלק מחדש את הניצוץ שבך!

כנס ההתחזקות השנתי של "נהר דעה"

יום שלישי כ"ב כסליו (08.12) ב-19:30

**בהשתתפות: הרב עופר גיסין
הרב ארז משה דורון
מיכי יוספי · הרב דן לוינזון**

יוסף קרדונר
בניגוני ברסלב לחנוכה

נהר דעה
בית המדרש לתורת רבי נחמן מברסלב

מספר המקומות מוגבל
חובה להרשם מראש nahar.org.il
או בוואצאפ 054-2438624 (אלעד)

"נהר דעה" - קהילה חברית וירטואלית בתורת רבי נחמן מברסלב
בציבור הדתי לאומי. להצטרפות 054-2438624

אנחנו אדברים פה על אלוקות

הפעם הראשונה שבה נתקלתי במוזיקה חסידית, הייתה בערב שבת. לא הייתי דתי ואני ממש לא זוכר איך הגעתי לשכונת מאה שערים, אבל איכשהו נכנסתי לטיש של 'תולדות אהרן'. הייתי בשוק מהדבר הזה. ארבע-מאות חמש-מאות איש, אולי יותר, שרים שוב ושוב ושוב את אותו הניגון. לעולם לא אשכח את המפגש הראשוני שלי עם המוזיקה היהודית העמוקה."

בדרכו הביתה אחרי יום הקלטות מורכב לפרויקט 'צמאה', אני תופס את נאור כרמי לשיחה. נאור (49), מוזיקאי פנומן, וירטואוז בס, אחד הנגנים הנדירים בארץ ובעולם ביהלי טנבור (כלי קשת טורקי נדיר), הוא המפיק המוזיקלי המרכזי של פסטיבלי 'צמאה' ב"ט כסלו בנייהולו של הרב משה שילת. עד ימי הקורונה, הפסטיבלים המחשמלים משכו רבבות יהודים מכל העדות והצבעים למופע המוזיקה היהודית-חסידית הגדול בעולם. התאריך י"ט כסלו השנה ממשמש ובא וזו האמתלא שלי לשוחח עם חסיד חב"ד ובעל תשובה אמיתי, שיש לו גם הבנה פנימית מאוד במוזיקה.

נאור כרמי, שהחל לנגן בגיל עשר מוזיקה קלאסית והתקבל ללימודי מוזיקה בבית הספר היוקרתי ללימודי מוזיקה בבוסטון, חזר בסופו של דבר למוזיקה שורשית. בתחילה למוזיקה ערבית, שצליליה ליוו את סמטאות עכו בהן התרוצץ כילד, ובהמשך למוזיקה יהודית-חסידית.

המוזיקה החסידית היא בעיקר מוזיקה עממית. בטח התרגלת לדברים יותר מורכבים, לא?!

"המוזיקה הזאת פשוט הפעימה אותי. בחיים שלי לא שמעתי משהו כזה. העומק שלה היה בלתי נתפס. מאותו ליל שבת ועד עכשיו, זה מה שאני אוהב. מבחינתי מוזיקה חסידית היא הכי מוזיקלית שיש, למרות שלא חיבר אותה מוזיקאי".

למה?

"כי היא הכי מלודית שיש, ולכן היא הכי מוזיקלית שיש, מבחינתי. היא לא בהכרח הכי מתוחכמת אבל המנגינות שלה הכי מלבבות, הכי יפות והכי כובשות".

יותר מבאך ויותר מבטהובן?

"ברור. תראה בעצמך: אתה יכול לשיר עכשיו בטהובן? מה יש שם? פה פה פה פפפאאאם פה פה פה פפפאאאם [נאור מתחיל לפזם את הסימפוניה החמישית של בטובהן, 'הגורל' זה בעיניי הרבה פחות מוזיקלי מאשר 'ניגון שאמיל' או 'כי אנו עמך'.

"זה כמוכן לא המדד היחיד, אבל בעיניי זו אינדיקציה. אצלנו, החסידים, ששרים בלי כלים ובלי תפאורה, רק בגרון מלא ובלב שבור, המלודיה היא הדבר העיקרי במוזיקה. בכלל מוזיקה זה קודם כל ואחרי הכל - מלודיה".

אגב, במפגש שלך ההוא בתולדות אהרן, עם ארבע מאות החסידים ששרו, אתה זוכר איזה ניגון הם שרו?

"לא זוכר כלום. אבל לא אשכח את הרושם שזה חתם ביי". נאור נזכר באותו טיש לפני עשרים שנה, ואני חושב על מופעי 'צמאה' שיש בהם עשרות אלפי חסידים ששרים וקופצים, שרים ומתרוממים.

הדבר הראשון - שיפעל עלי

בדיסקים של 'צמאה' יש עבודה גדולה של תזמור בכלים מכלים שונים, טקסטורות מעניינות מאוד ועבודה עצומה של פרשנות בהפקה המוזיקלית. יש מוזיקאים שאתה בוודאי מכיר, כמו ר' דדי בן עמי ז"ל וייבדל לחיים חיליק פרנק שסברו אחרת. כשהם רצו לעשות מוזיקה חסידית עתיקה, הם כל הזמן ניסו לשחזר את הצליל המקורי. כשאתה עושה עיבודים הם מתוחכמים מאוד ועכשוויים. בטח יצא לך לחשוב על זה ולשוחח איתם. מה העמדה שלך? האם בעיניך ככה ניגונים אמורים להישמע, או שזה אילוץ של התאמה לדור שלנו?

"איך ניגון 'אמור' להישמע - לכל אחד יש את מה שהוא אוהב. אותי מאוד מרגש ולא פחות מכל העיבודים של 'צמאה', לשיר ב-770 את

מהטיש הראשון
ועד המופע האחרון,
הניגונים לא מפסיקים
לרגש < ראיון עם
נאור כרמי שמבטיח
לנו הופעת 'צמאה'
באיכות שנמותה לא
נראתה בארץ
אבי טאוב

ה'ארבע בבות'. זו חוויה חזקה שאני לא יכול לתאר אותה. זה הדבר האמיתי.

"כמו שהתורה של חב"ד שונה מכל השאר - היא כוללת ועמוקה יותר, כך גם הניגונים החב"דיים שונים - יש בהם עומק מיוחד שאין בניגונים אחרים. כמו שהאדמו"ר הזקן כתב את האמונה וההשגה שלו בספרי החסידות שלו, כך הוא כתב את הניגונים. אין אף אחד שכותב כך.

"אני מדבר איתך וזה מכניס אותי לשם. אני עכשיו לא מדבר 'אידיאולוגיות'. הכוח האמיתי של הניגונים הוא כמו ששרים אותו חסידים. איך ששרו אצל הרבי, מבחינתי, זה שיא השיאים".

אבל כשאתה מפיץ מוזיקלי אתה לאו דווקא נצמד לדרך הקלאסית והמסורתית, אלא ממש מחדש את הניגונים לחלוטין.

"אני רוצה שיהיה משהו מרגש ושיהיה שמח, שיפעל עליי ושיפעל על האנשים. זה מה שחשוב לי, אני לא פועל בבוועה. אם זה לא משפיע עליי - זה לא ישפיע על אף אחד אחר. אחרי

זה, חשוב לי גם איך זה ישפיע על אחרים. ההצלחה היא לא רק בעובדה שהצלחנו להגיע לקהל גדול, אלא גם בהשפעה של הניגונים. יש אנשים שסיפרו לי שבזכות השירים ב'צמאה' הם חזרו בתשובה. הרבה התקרבו לתורת חב"ד דווקא באמצעות השירים האלה".

ההדגשה של נאור 'שיהיה מרגש ושיהיה שמח' מקפלת סיפור ארוך: בתחילת שנות העשרים שלו, נאור ניסה ללמוד באוניברסיטה פילוסופיה. הוא הגה בניטשה, שפינוזה, אריסטו. "למדתי את כולם והם כולם אומרים דברים חכמים ונחמדים אבל גם נוכחתי שהם חיו בעצב ולא הייתה להם שמחה. אמרתי לעצמי: אני לא רוצה כאלה חיים. עזבו אותי עם כל דברי החכמה שלכם, אלה לא חיים. עדיף להיות

טיפש שמח, מלהיות חכם עצוב. רק ההיכרות המאוחרת שלי עם שליח חב"ד בעכו, הרב שלמה פרנק, ועם העולמות העליונים של חב"ד, שכנעה אותי שאפשר להיות חכם ושמח".

כשאתה מפיץ ניגון ששרת ושמעת כבר מאות פעמים, אתה מכיר אותו לפני ולפנים. איך הוא יכול להשפיע עליך או לרגש אותך מחדש?

"זה כמו שאני אשאל אותך איך אתה יכול להתפלל כל יום? הרי אתה מכיר את המילים האלה! איך אתה יכול להתרגש עוד פעם מדיבור עם השם?"

זו באמת שאלת השאלות. אולי תעזור לי גם בזה...

"אנחנו מתעסקים פה בעניינים של א-לוהות. ולאוקים אין גבול. התפילה קשורה לא-לוהות, התורה קשורה לא-לוהות והניגונים קשורים לא-לוהות. שמה הוא יתברך נמצא.

"אני לומד חסידות לפני התפילה ואז אני חי את המילים האלה יותר חזק. אחרי שלמדתי יש לי כמה להתבונן ועל מה לחשוב. אני אומר 'מלכותך מלכות כל עולמים', אני חושב על זה איזה פירוש עמוק ואז אני מתחבר לזה".

ואיך זה חוזר בקשר למוזיקה?

"שצריך להתכוונן ואז הכל חי יותר. אם אדם שומע ניגון ולא מתרגש ממנו, הבעיה היא בו ולא בניגון.

"כשאתה אוכל יותר מדי פעמים משהו טעים - זה נמאס לך. אבל פתאום בשבת אתה אוכל את אותם מאכלים כל שבת, למרות שאתה כבר מכיר את הטעם. מה תגיד אז?"

מה תגיד אז?

"שבשבת זה אחרת. בא-לוהות זה אחרת. בניגונים זה אחרת. הם יכולים להחיות אותך בכל פעם מחדש. אז יש כל מיני סוגי חמין, יש הרבה סוגים. אני מבשל חמין מסוים. לא כולם אוהבים את החמין שלי אבל אני טבח. לפחות במשלי".

אתה מבחין בין ניגון עם מילים, שדומה יותר לשיר, לניגון ללא מילים?

"אני מרצה בבית הספר הגבוה למוזיקה 'מזמור' ואחד הקורסים שלי הינו 'הנגינה בחסידות'. אני מלמד שם בין השאר מתורת הרבי מליובאוויטש, שמבדיל בין ניגון עם מילים לניגון שאין בו מילים. ניגון שאין בו מילים גבוה יותר, הוא משוחרר מן המילים המגבילות והמזמזמות. הרבי אומר שאם כתיבת שיר החלה בניגון ללא מילים, הוא נותר אינסופי לעולם, גם אם חיברו לו לאחר מכן מילים. אם המילים נכתבו בתחילה ולאחר מכן הלחינו אותן, הניגון נשאר מוגבל. במקרה כזה, אם מחליפים את המילים הראשוניות ומשנים אותן, גם כך הניגון יכול להיות אינסופי למרות שהולחן על מילים".

"אני לא יכול להתמקצע בהרבה דברים. מה שהאדם אוהב, זה מה שהוא צריך להיות טוב בו. לא לבלוע את כל העולם"

שוב אני מוצץ גבעול

אמרת שהמדד שלך להערכה המוזיקלית לדברים זה מידת המלודיות ועד כמה אנשים יכולים לשיר אותן. קראתי שניגנת בעבר עם מאיר אריאל. הוא כותב מדהים ואני אוהב אותו אהבת נפש, אבל בלחנים שלו תמיד יש משהו קצת מוזר.

"יש בו משהו אחר. אצלי מאיר אריאל זה הבן אדם והטקסטים שהוא יוצר מתוך המבט שלו. המוזיקה שלו יפה, אני אוהב במיוחד את 'נשל הנחש' ואת 'עברנו את פרעה'. והוא גם יודע לשיר יפה. מאוד נהניתי לנגן איתו מבחינה מוזיקלית, אבל בעיקר למדתי מהאישיות שלו. לא הייתי מגדיר אותו כמורה מוזיקלי, אבל בהחלט כמורה לחיים. הוא פתח לי את העולם היהודי הרוחני".

זה תמיד היה או שזה קרה בסוף חיינו?

"כשאני הייתי, הוא כבר היה שם לגמרי. הוא היה לומד כל היום תורה וזה מה שעניין אותו. יש לי סיפור שלא קשור דווקא לתורה, אבל כדאי לספר אותו, כי הוא קשור להכל. מאיר אריאל אמר לי שמול שהוא אף פעם לא מחכה להשראה. אם הוא היה מחכה להשראה - הוא לא היה כותב שום דבר. הדיבור הזה נתן לי הרבה כוח. חשוב מאוד לדעת שהמדד שלנו להצלחה ביצירה הוא לא המתנה להשראה אלא עבודה קשה. מאיר אריאל היה יושב שעות על גבי שעות עם עצמו ועובד ועובד על היצירה שלו. הפגישה שלי עם העומקים של היהדות קשורה במידה רבה אליו".

מחלקות האגף לתרבות יהודית ברשויות ועיריית ירושלים גאות להציג:

החגוגו קוקוס 20

ההצגות הכי טובות כל יום בערוץ 20!

נר שלישי

מוצ"ש | כ"ו כסלו
18:00 12.12
קול הנערים

שוהם

נר שני

יום שישי | כ"ה כסלו
10:00 11.12
מערת האוצר

מודיעין

הצגה נוספת: נר למאה תאטרון אספקלריא

INTERLINE 2017

נר חמישי

יום שני | כ"ח כסלו
11:00 / 15:00 14.12
יוסל'ה קמצן קדוש

גוש עציון

נר רביעי

יום ראשון | כ"ז כסלו
11:00 / 15:00 13.12
הרפתקה בחלל

נתיבות

נר שביעי

יום רביעי | א' טבת
11:00 / 15:00 16.12
אמריכאן

אריאל

נר שישי

יום שלישי | כ"ט כסלו
11:00 / 15:00 15.12
הדייג ודג הזהב

הר חברון

זאת חנוכה

יום שישי | ג' טבת
10:00 18.12
שער הזהב

מעלות

נר שמיני

יום חמישי | ב' טבת
11:00 / 15:00 17.12
בעקבות הלב

מטה בנימין

הצגה נוספת: שירת הקבצנים תאטרון אספקלריא

תפסת מרובה

ראיתי שאתה מנגן ביהלי טנבור. איך הגעת לזה, מאיפה זה הגיע?

"אתה יודע שאני מנגן בגיטרה בס ובקונטרבס ואלו כלים לא כל כך מלודיים. לקראת הילד הראשון אשתי רצתה לשמח אותי. היא ידעה שלא יהיה את הילד להשתעשע בו והיא רצתה שאני לא אקנא ואתמרמר, אז היא קנתה לי מתנה..."

אין כמעט אנשים בארץ שמנגנים על זה.

"זה כלי נדיר, לא רק בארץ, אלא בעולם בכלל. אחרי הרבה שנים של בס חיפשתי כלי מלודי..."

אתה מנגן על הרבה כלים?

"בעבר ניגנתי בכל מיני כלים אבל היום רק בבס ובטנבור..."

ויתרת על כל מה שהיה בעבר?

"אני לא יכול להתמקצע בהרבה דברים. מה שהאדם אוהב, זה מה שהוא צריך להיות טוב בו. לא לבלוע את כל העולם, תפסת מרובה לא תפסת. פעם הייתי ספורטאי והייתי צריך לבחור: מוזיקה או ספורט. אני מקווה שבחרתי בדבר הנכון..."

בחרת בדבר הנכון, אנחנו זכינו.

"אני אגיד לך, כל פעם שאני מנגן משהו, אני מוותר על משהו. יש לי כל כך הרבה דברים שהייתי יכול לנגן באותו רגע, ואני חייב לוותר על משהו. זו תורה של רבי נחמן, הוא אומר שהנגינה היא עבודת הבורא. ברור שגם עכשיו, כשאני מדבר איתך - אני חושב על מה להגיד. אז גם עכשיו אני מברר ומוציא בסוף משהו

"קחו שעתיים ותיכנסו לתוך 'צמאה'. זה הולך להיות משהו שאף אחד לא ראה כדוגמתו בארץ. אל תעשו את זה בדרך אגב"

מסוים. בנגינה זה קורה כל הזמן, כל רגע. כשאתה מנגן יש הרבה אפשרויות - לא רק מה לנגן, אלא בעיקר איך לנגן, וזה חשוב יותר."

צמא ל'צמאה'

אפשר בבקשה ספוילר למה שמחכה לנו ב'צמאה' הקרוב, מה מיוחד את השנה?

"קודם כל, זה שאין לנו קהל. היו לי רגעים בעבודה שמשש היו לי דמעות בעיניים. מצד שני, הגענו לרמה מוזיקלית חדשה. הגענו לרקיע חדש אבל האנשים לא איתנו. אנחנו לבד. זה לא פשוט בשבילי. אבל אחרי זה ראיתי שהכנו משהו חדש, משהו מופלא ונשגב שלא היה מעולם, נרגעתי. זה משהו שאם הוא לא היה קורה היה צריך להמציא אותו..."

וואו. אתה יכול לתאר את זה במילים?

"חבל להסביר את זה. יש לי בקשה מהאנשים שיבואו לצפות בשידור: תתכוננו. גם מבחינת טכנית - עם מסכים כמה שיותר גדולים ועם סאונד טוב. זו הולכת להיות חוויה שהם לא חוו כמותה, אז שלא יפססו את זה, שלא יהיו בטלפון או תוך כדי דברים אחרים, אלא יתפנו לדבר הזה כאילו הם הלכו להופעה."

"קחו שעתיים ותיכנסו לתוך 'צמאה'. זה הולך להיות משהו שאף אחד לא ראה כדוגמתו בארץ. אל תעשו את זה בדרך אגב, זו חוויה אחרת לגמרי. חבל לפסס את זה ובקלות אפשר לפסס את זה. מחכה לנו רמה אחרת לגמרי של שידור, שלא הייתה אי פעם בארץ..."

שניינס נחאס אהכוסק?

בוא לשבו"ש עכשיו על פי נהלי הקורונה

בישיבת שטיינזלץ - תקוע

ישיבת הסדר בדרכו של

הרב עדין אבן-ישראל שטיינזלץ זצ"ל

לפרטים נוספים - 053-336-4468 יאיר

רוצים לשמוע ממנו עוד?
חפשו ישיבת תקוע בגוגל, פייסבוק, יוטיוב ובספוטיפיי

שבוע אחרון ליריד!

בוחרים עכשיו

מבצע מיוחד של מיזם 'צמאה'
לקראת חג הגאולה י"ט כסלו,
ספרי הביאור שמבארים את

בחרו את ביאור התניא

4 ב-
100

דרך ארוכה וקצרה
צעדים ראשונים
בספר התניא והכרת
המושגים. דברי רקע
והסבר מדויקים
וקולעים לכל פרק.
מהדורה חדשה מושלמת.

4 ב-
100

**תניא לאנשים
כמול וכמוני**
סיכום כל התניא בלשון
עשווית. ובנוסף מאה
שאלות שמטרידות את בני
דורנו, וש אפשר למצוא להן
מענה בין דפי התניא.

3 ב-
100

חסידות מבוארת א-ז
מערכת 'חסידות מבוארת',
שהתמחה בהנגשת ספרי חסידות
לציבור התורני, מגישה ביאור
מקיף ומפורט, בכמה רמות.
חדש: כרך ז'.

3 ב-
100

שיעורים בספר התניא
ביאור בדרך הפשט,
של הרב יוסף ויינברג,
שזכה להגהת הרבי
מליובאוויטש. מהדורה
חדשה בשלושה כרכים.

4 ב-
100

שיעורים בשער היחוד והאמונה
ביאור רחב מעמיק של הרב יואל
כהן על 'שער היחוד והאמונה',
חלקו השני של התניא, העוסק
בסוגיית אחדות ה'.

4 ב-
100

ספר של בינונים
ביאור על 'לקוטי אמרים',
חלקו הראשון של התניא,
המבוסס על ביאורי אדמו"רי
חב"ד במרוצת הדורות. מתוך
שיעורי הרב יואל כהן.

משלוח מהיר עד הבית!

לרכישה באתר tzama.co.il | לרכישה בטלפון: 02-6427117

יריד החסידות
תפארת משה
נר אברהם יצחק

את ביאור התניא שלכם

תשפ"א,
על טובי
ספר התניא.

המתאים לכם וצאו לדרך!

3 כ-ב
100

ביאור תניא - אבן-ישראל

הביאור הפופולרי של הרב עדין אבן-ישראל (שטיינזלץ), המאופיין בסגנונו הבהיר והמעמיק כאחד, במתכונת חדשה, בעריכה מחודשת, בשלושה כרכים בלבד.

4 כ-ב
100

קומיקס תניא

סיפורי קומיקס מתוקים של נתנאל ובת-אל אפשטיין, המתארים רצף של התמודדויות מחיי היום-יום, החושפים את רעיונות התניא לילדים. חדש: חלק ג

4 כ-ב
100

שו"ת התניא

ספר עזר ללימוד ראשוני של התניא, המסכם את הנלמד בו. בסדרה, שאלות ותשובות על ליקוטי אמרים, שער היחוד והאמונה ואגרת התשובה.

4 כ-ב
100

אל תוך התניא

הרב לוי-יצחק גינזבורג מבאר את התניא, בלשון חסידית עסיסית, בליווי סיפורים. מהדורה חדשה בארבעה כרכים.

4 כ-ב
100

אגרת התשובה

ביאורי הרבי מליובאוויטש על 'אגרת התשובה', חלקו השלישי של התניא, העוסק בסוגיית התשובה.

כמו חומש

הרבי הרי"צ מליובאוויטש סיפר: כשהחל אבי ללמוד עמי את ספר התניא אמר לי שהתניא הוא כמו החומש. כל ישראל, מהגדול שבגאונים ועד הקטן שבקטנים, לומדים חומש. כל אחד ואחד יודע את מה שהוא יודע, לפי ערכו, ועם זה אין איש יודע מאומה. כל הגדול יותר, יודע יותר את הפלאת המושג.

נשמה בוערת

כולם יודעים שהרב נריה זצ"ל
היה אבי דור הכיפות הסרוגות,
אך לא רבים יודעים על הקשר
העז שהיה לו לעולם החסידות <
לרגל יום הסתלקותו בי"ט כסלו

בניה זית

תמונה שצולמה בדיוק
לפני חמישים שנה.
הרב משה צבי נריה
זצ"ל מגיע להתוועדות
של תלמידי הישיבות
התיכוניות בכפר חב"ד,
י"ט כסלו תשל"א.
מצד שמאל נראה
הרב שמעון גפני, ר"מ
בישיבת פרחי אהרן,
קרית שמואל

כנגן הפנגו

"את הרב נריה הכרתי בזכות סניף בני עקיבא ששכן ליד הבית שלנו", מסביר הרב גליס. "שמרתי להם על כסף וכרטיסיות, שהחברה באו לקחת כל מוצ"ש כדי שיוכלו לחזור הביתה, ועל הדרך גם היו עושים אצלנו הברדלה. בכל פעם, בסוף ההברדלה, הרב נריה היה מתחיל ניגון עם מילים שהלחין בעצמו: 'תורה תורה ועבודה, שאיפת שאיפת בני-עקיבא'. הניגון הזה נחרת אצלי, ואחרי שנים, כשלמדתי בישיבת חברון, הייתי שר אותו לעצמי בלי מילים. חברים מסביבי למדו את הניגון והוא הפך ממש ללהיט, עד כדי שניגנו אותו בחתונות! כשסיפרתי על כך לר' משה צבי הוא אמר בחיזוק: 'תראה מה עשית! שיגעון!'".

את עולם הניגון העשיר של הרב נריה, הוא עמל להטמיע אצל תלמידיו. לא מעט מהניגונים החסידיים שרווחים כיום בציבור, התפרסמו בזכותו. המפורסם שבהם הוא הניגון ששרים בבתי הכנסת האשכנזיים בסמיכות לפיוט 'ידיד נפש' (רבים טועים לחשוב שהוא ניגון אחד עם הניגון של 'ידיד נפש'). על התגלגלות הניגון סיפר הרב נחמיה שמרלינג, תלמיד של הרב נריה וכיום שליח חב"ד בכפר יונה: "הניגון הזה הוא ניגון חב"די עתיק. הרב נריה סיפר פעם שבהיותו במינסק היה הולך ברגל קילומטרים כדי להתפלל במניין חב"ד, ושם למד את הניגון. אחרי שעלה לארץ, שלח אותו הרב קוק להצטרף למתיישבים בכפר הרא"ה, ובשבת הראשונה שלו במקום הוא לימד אותם את הניגון, ומשם הוא הפך לנחלת הכלל".

הרב גליס מוסיף ומספר גם על ניגוני ברסלב שהיו שגורים אצל הרב נריה: "סבא שלי ז"ל היה במשך עשרות שנים 'בעל תפילה' בקיבוץ של חסידי ברסלב במירון, בראש השנה, עוד הרבה לפני שנפתחה הדרך לאומן. היו מגיעים חסידים למירון, ושם היה חדר לשינה מעל הציון. בחדר הזה היו מתאכסנים זקני חסידי ברסלב מהדור הקודם - ר' משה בורשטיין, ר' ישראל ליפצ, וגם זקן חסידי ברסלב בדור הקודם - ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל".

"שנה אחת באתי למירון באמצע צום גדליה, כדי לקחת את סבא שלי חזרה לירושלים. להפתעתי, סבא לא הסכים לזוז:

"ר' משה צבי עוד לא היה פה!". לרב גליס לא היה מושג על מי מדובר. "הייתי סקרן, ואחרי צאת הצום חיכיתי לראות מי הוא אותו ר' משה צבי מסתורי. התברר, כמובן, שזה היה הרב נריה. הם שתו משהו אחרי הצום, והתיישבו - הרב נריה עם זקני חסידי ברסלב - יושבים ומדברים בעבודת ה', וגם כמובן שרים ניגונים של ראש השנה. היה פשוט תענוג לשבת ולשמוע אותם".

העלייה למירון היתה אצל הרב נריה חלק מרכזי בעבודת ה' שלו. אחרי מלחמת השחרור, יצר הרב נריה קשר עם קבוצת חיילים דתיים ששירתה בחטיבה 7, ששחררה את אזור צפת ומירון. הרב נריה הצטרף אליהם לשבתות, והרבה לחזק ולעודד את החיילים. לאחר זמן הוא יום חגיגה גדולה להודות לה' על הנצחונות במלחמה. המקום אותו קבע להודיה היה ציון הרשב"י, והזמן היה ז' באדר. מאז אותו אירוע, נקשרה נפשו של הרב נריה במקום, ובכל שנה בז' אדר ובלי"ג בעומר היה עולה למירון וכך פיתח את החגיגות שם, כשאחד מתלמידיו, מוסא ברלין, מנצח על החגיגות.

"במירון, התפילה של ר' משה צבי על המדרגות של הציון,

לא הייתי חניך שלו בבני-עקיבא, אך הוא היה מדרך שלי. לא הייתי תלמידו, אבל הוא היה מורה שלי. לא ישבתי בבית מדרשו, אך הוא היה רב שלי. לא הייתי בנו, אבל הוא אבא שלי. לכאורה לא למדתי אצלו כלום, אבל הוא לימד אותי הכל" - כך פותח הרב ישראל גליס את מסכת סיפוריו על הרב משה צבי נריה זצ"ל. הרב גליס, איש ירושלים מובהק, מוכר לציבור כמי שבמשך שנים שידר בערוץ 7 ועד היום ברדיו קול-חי, ותמיד שופע סיפורים נפלאים - על ירושלים ומירון, על חסידים ועל צדיקים, על רבנים וגם על יהודים פשוטים.

למרות היותו חניך ישיבת חברון, יצר הרב גליס קשרים חמים עם רבני הצינונות הדתית, ובמיוחד עם הרב משה צבי נריה זצ"ל, וגם עליו יש לו סיפורים לרוב. בשיחה שהעביר לזכר הרב נריה, הוא מאיר כיוונים קצת פחות ידועים באישיותו הדגולה: "היה לו קשר חזק לחסידות. לדעתי, זה לא סתם שדווקא ב"ט כסלו הוא נפטר. הוא היה קשור לחב"ד, וגם לברסלב" אומר הרב גליס, ומפתיע במשפט ששמע מהרב צבי יהודה זצ"ל: "פעם הייתי יחד עם ר' משה צבי בבית של ר' צבי יהודה זצ"ל. התנהלה בינינו שיחה בנושא החסידות, ואני שאלתי כמה שאלות על עניינה של החסידות. כשלב מסוים, ר' צבי יהודה הצביע על הרב נריה ואמר: 'הוא יסביר לך'. ר' משה צבי הוא חסידישע נשומה' (נשמה חסידיית)!"

הרב נריה זצ"ל ידוע לכל בתור 'אבי דור הכיפות הסרוגות'. ידועים מפעליו הכבירים בהנהגת תנועת בני עקיבא, בהקמת וניהול ישיבת כפר הרא"ה וישיבת בני עקיבא בכלל, וכן עובדת היותו אישיות חינוכית כבירה. פחות מוכרת הזווית החסידית של אישיותו - עולם התפילה שלו, הניגונים שהיה מרבה להלחין ולשרוקשריו העמוקים עם חב"ד ועם הרבי מלובביץ' זי"ע.

עבודה שבלב

"כפר הרא"ה היה בשבילי תחנה קבועה בנסיעות צפונה, אבל פגשתי לא מעט את ר' משה צבי גם בירושלים. הוא היה עולה לירושלים מדי פעם, מתארח בעיר העתיקה ומגיע להתפלל בכותל" מספר הרב גליס. "מאז שחרור הכותל, אני מקפיד להתפלל שם ותיקין, ופעמים רבות צפיתי אל המדרגות שיוצרות מישיבת הכותל. חיפשתי לראות את הרב נריה ליד המשקפות, שם הוא היה עומד ומתפלל. כשהייתי רואה אותו שם, אחרי תפילת שמונה עשרה הייתי ממהר ועושה סיבוב דרך המדרגות מלמעלה, ובא מאחוריו כדי להקשיב לתפילה שלו. היה פשוט תענוג... אני מתגעגע לתפילה שלו עד היום - הוא פשוט דיבר עם ריבונו של עולם, כמו ברו שיח עם חבר. את המילים של התפילה, הוא ממש דיבר עם הקב"ה. חרותה אצלי בזיכרון פעם אחת ששמעתי אותו מתפלל: 'אולי יחסו עם עני ואביון, אולי ירחם'. הוא אמר את המילים במנגינה מתוקה, ואני סגרתי את העיניים ובכיתי כמה דקות, אפילו אחרי שהוא כבר הלך".

על תפילותיו החמות של הרב נריה מספר גם הרב שניאור קץ שליט"א, בן כפר הרא"ה וכיום ראש ישיבת 'נחלת ישראל': "בצעירותי, זכיתי להתפלל הרבה פעמים מאחורי הרב נריה זצ"ל. כל פעם לפני התפילה שמעתי אותו שר ניגון של דביקות, ורק אחר כך היה מתחיל להתפלל. שמעתי אותו כמה פעמים בוכה בתפילת שמונה עשרה, וכך, דרך עבודת ה' שלו, הבנתי שתפילה היא דבר רציני".

**הבנים הארצי ה-5
לתלמידי ישיבות תיכוניות
ייט כסנו חשלא**

הרב נריה, שנולד במשפחה ממוצא ליטאי, הופתע לגלות, שגם אביו - הרב פתחיה מנקין ע"ה - הכיר מקרוב את דרכי החסידות, וכך הוא מתאר בכתביו: "כשסיפרתי על כך לאבא, שהיה ממשפחת מתנגדים, הוא סיפר לי כי בעיר מגוריו, פולטובה, הייתה קהילה חבדי"ת גדולה, וברצותו להכיר יותר את החסידות נסע בימי בחרותו לחודשי אלול ותשרי לישיבת לובביץ'. הוא זכה לשמוע מאמרי חסידות מכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע והשתתף בשיעורי החסידות של המשפיעים הנודעים בישיבה. הוא מסר לי כי שיחותיו בחסידות של הרשב"ץ, מורו של הרבי הקודם מלובביץ', עוד טעמם בפיו

**"שנה אחת באתי למירון
באמצע צום גדליה, כדי
לקחת את סבא שלי חזרה
לירושלים. להפתעתי,
סבא לא הסכים לזוז:
ר' פשה צבי עוד לא היה
פה!"**

כנתינתם בשעתם".

לאחר שלוש שנים במינסק, כשהחליט הרב נריה לעלות לארץ ישראל, נסע למוסקבה כדי לקבל את האישורים המתאימים. שם הוא פגש כמה בחורים שהישיבה שלהם נסגרה על ידי השלטונות. ביניהם היו שני בחורים, אלכסנדר בן נון ודוד חנונין, שהיו חסידי חב"ד, ואיתם למד גמרא והעמיק עוד בתורת החסידות. לימים עלה הרב חנונין לארץ, למד עם הרב קוק זצ"ל בישיבת מרכז הרב, ובהמשך הפך לחבר בית הדין הרבני בפתח תקוה ואחד מגדולי רבני חב"ד בעולם. גם הרב אלכסנדר בן נון עלה לארץ, היה עובד ה' מופלג בדרך חב"ד, חיבר את הספר 'תורת הנפש על פי חב"ד', איש חינוך ושימש כמפקח ברשת בתי הספר 'אוהלי יוסף יצחק'.

הדרך של הרב נריה הצעיר לעלייה ארצה לא הייתה קלה. אמנם הוא קיבל סרטיפיקט בסיוע מי שהיה לאחר מכן רבו הגדול - הראי"ה זצ"ל, אבל היה צריך לשלם עוד סכום כסף גדול על הדרכון. לאחר שניסה לפנות לעזרה של כמה גורמים, מי שמימן לו את הדרכון בסופו של דבר, היה הרבי הריי"צ מלובביץ', ששלח לו את מלוא הסכום.

ארץ אשר עיני ה' אלוקיך בה

כשעלה הרב נריה ארצה, נעשה לתלמיד של הראי"ה קוק ולמד בישיבת מרכז הרב. לאחר כעשר שנים פתח את ישיבת כפר הרא"ה - הישיבה התיכונית הראשונה. יחד עם שאיפתו הגדולה לטעת

הייתה עמוקה ורצינית כמו בכותל. מעבר לכך, גם הריקודים שלו היו ממש שמימיים. בז' אדר זכיתי לרקוד אתו ריקוד מיוחד בחצות הלילה", מספר הרב גליס בגעגועים. "בריקוד הזה היו לרב נריה עניינים עמוקים, שפעם זכיתי והוא הסביר לי אותם. כשהוא היה מגיע קצת לפני חצות, הכל היה נעצר. כמובן, הוא לא סבל שעוצרים לכבודו, אבל אחרי רגע היו מתחילים לשיר את הניגון שלו לכבוד שחרור מירון, והוא היה מתעלה למחזות אחרים".

שורשים חסידיים

לא רק ניגונים למד הרב נריה בנערותו במינסק, אלא עולם שלם של עבודת ה' חסידיית-חב"דית, שנצרב עמוק באישיותו. הרב נריה נולד בעיר לודז'. כבר בילדותו אסרו השלטונות הרוסיים על קיום תורה ומצוות, וכדי ללמוד תורה יצא הרב נריה בגיל שלוש עשרה למרחקים, לעיר מינסק, שם פעלה ישיבה מחתרתית בתמיכתו של הרבי הריי"צ. הרב נריה כתב זכרונות מאותה תקופה:

"בראש הישיבה עמד הרב ר' יהושע הורודנר, הוא היה מייסדה ומנהלה והאציל עליה מרוחו... באותו זמן קיים כ"ק אדמו"ר הריי"צ מליובאוויטש פעילות ענפה מאד... הרבי ראה את עצמו כפטרונם של כל יהודי רוסיה... ואמנם נסע אליו פעם ר' יהושע הורודנר לפטרוגראד, להשיג דרכו כספים כלשהם להחזקת הישיבה שלו, אף על פי שמינסק היתה עיר של מתנגדים".

הרב נריה ממשיך ומספר: "בישיבה שלנו במינסק היה בחור שארגן קבוצת בחורים להליכה אל ה'ליובאוויטשער שטיבל', שהיה למעשה בית הכנסת הגדול של חסידי לובביץ'. הלכנו כמה פעמים בשבוע, וחסיד בשם ר' אברהם ברוך פבונר שהיה המשפיע באותו מקום, לימד אותנו כל פעם פרק ב'תניא'. למדנו את פרקי 'שער היחוד והאמונה' ובחודש אלול את 'אגרת התשובה'. כמו כן קיימנו התוודעות חסידיית בביתו הפרטי של המשפיע. היינו שרים ניגונים חסידיים והמשפיע חזר בפנינו דברי חסידות".

ילד עד גיל 9
לא חוצה
כביש לבד

חמד על
גלגלים

הזהיב פארק
לחיות. ללמוד. להפנים.

האירועים
משודרים בזום
הכניסה
לנרשמים בלבד

פרסים
הגרלות
והכתעות

פרסומי ישראל | התוכנית כסופה לשתיים

יום שני, כ"ח כסלו, נר רביעי של חנוכה

החל מהשעה 11:50 בבוקר

הרשמה למשפחות באתר טיקצ'ק
<https://tickchak.co.il/14589>
 דמי הרשמה במחיר סמלי -
 10 ש"ח למשפחה (למחשב אחד)
 מס' המקומות מוגבל!

**שריינו
מקומכם
בהקדם!**

- 11:50** - כניסה לזום לפי הכתובת שתקבלו בהרשמה.
- משחק טריוויה - שלטים קליקט זהירות בדרכים.
- סדנאת זהירות בדרכים להורים ולילדים
- בהנחיית אבי קנטרוביץ - תנועה כהלכה.
- הצגה מרתקת של תאטרון תיקונים - "ילד זהב"
- בכיכובו של אהרון יוקל | חידות ומשחקים בנושא ההצגה.
- 15:15** - מעמד חגיגי של הכרזת הזוכים בפרסים.

בברכה:
 גב' שוש נגר מ"מ ראש מנהל החמד
 גב' חגית משה סגנית ראש העיר ירושלים

האירועים מוקדשים
 לזכרו של בחור הישיבה
 אביה יהושע ז"ל גולדברג
 שנהרג בדרכו לישיבה
 באלון מורה

קרון אביה
 לע"נ אביה יהושע ז"ל גולדברג

מנהיג חב"ד, אלא מפעיל גדול של יהדות העולם; ארגן ושלח חסידים לכל קצווי העולם, הרים את היהדות וקירב רחוקים. הייתי אצלו כמה פעמים והתרשמתי כל כך מן האישיות עצמה, מן המבט שחיים את הלב, מהתפיסה המהירה ומהזיכרון הפנומנלי. והכל בהיקף כזה ויכולת כזאת מעל הדבר הטבעי. ומעל לכל, להנהיג ציבור כל כך גדול".

כאמור, גם הרבי התבטא בהערכה רבה על הרב נריה. הרבי עודד את חסידיו להזמין אותו כמרצה אורח באספות שונות של רבני ארה"ב, וכן לדבר בפני תלמידי ישיבת חב"ד במונטריאול. פעם התבטא הרבי שהרב נריה "ער איז א איד א ירא שמים" (יהודי ירא שמים). כשסיפרו לרב נריה על דברי הרבי, הוא הגיב: "אם הרבי אמר כך, סימן שאני צריך לעבוד על עצמי שאכן אהיה ראוי לתואר זה...".

פתנה טובה

על החיבה והקשר של הרב נריה לחב"ד מעידים כמה מתלמידיו שהפכו ברבות הימים לחסידים בעצמם. הרב יגאל פיזם, ראש ישיבת חב"ד בקריות, מספר שכאשר שאלו התלמידים את הרב נריה מה לקנות לו כמתנה לסוף שנת הלימודים, הוא ענה שישמח מאד אם יקנו לו 'ליקוטי תורה' של האדמו"ר הזקן. בנוסף הוא מעיד שהרב נריה היה לומד בכל יום את הקטע היומי בלוח 'היום יום' שחיבר הרבי.

הרב דוד מאיר דרוקמן, רבה של קרית מוצקין, מוסיף על כך עדות משלו: "כאשר למדתי בכפר הרא"ה, ראיתי את הרב נריה לומד בליל ראש השנה בספר 'לקוטי תורה' בהתלהבות גדולה. אני זוכר שבזמן שלמדנו 'כוזרי', שם מדובר על אודות מדרגתו של הנביא ודבקות תלמידיו בו, הוא הביא לנו כדוגמה לכך איך חסיד לובביץ' נכנס ליחידות אצל הרבי. כמו כן, זכור לי שהיה מתפלל בסידור חב"ד נוסח האר"י, ואף הניח תפילין נוסח חב"ד. בחדרו הישן בישיבה התנוססו שתי תמונות בלבד, של

האדמו"ר הזקן ושל רבו הגרי"מ חרל"פ".

נר ה' נשמת אדם

כנזכר, שם המשפחה המקורי של הרב נריה היה מנקין. במספר הזדמנויות הוא הסביר את שינוי שם המשפחה בהסברים שונים. ההסבר שהרב גליס שמע ממנו, מעיד גם הוא על אש של עבודת ה' שבערה בו: "פעם שאלתי אותו על השם, והוא ענה לי בכתב, הראה לי את הפתק, ומיד הכניס אותו לכיס", מספר הרב גליס. "הוא כתב כך: 'מנקין' בגימטריא 250. 250 = נר. כשמוסיפים לזה י"ה, אז יוצא נריה". הנר של הרב משה צבי נריה, שבער והאיר באור של תורת ארץ ישראל, תורת החסידות ופנימיות התורה, הולך ומוסיף אור, וכמו שאמר במילותיו האחרונות ב"ט כסלו: "תחממו אותי בדברי תורה! תאחזו בארץ ישראל ובקדושתה... קדושה אני מבקש. קודש קודשים אני מבקש. תנו לי קדושת ארץ ישראל, תנו לי קדושת אהבת ישראל, תנו לי הרגשת קדושת ארץ ישראל. תנו לי הרגשת קדושת עם ישראל!".

בתלמידיו אהבת תורה ואהבת הארץ, עודד אותם הרב נריה להתקרב לחסידות. כבר בשנותיה הראשונות הוא ייסד בישיבה שיעור תניא שבועי, אותו היה מלמד ר' מאיר בלוי'נסקי - חסיד חב"ד נמרץ שהיה מגיע במיוחד לשם כך מרמת גן. הקמת השיעור היתה גם נקודת הציון להתחלת הקשר של הרב נריה עם הרבי מלובביץ', שעודד אותו במכתב להרבות ולהוסיף בכיוון זה:

"נעם לי לקרות במכתבו, אשר ישנם שיעורים קבועים בלימוד ספר התניא אחת לשבוע, והמשתתפים בשיעור מגלים ענין רב בהבנה. ואף שמוכן ששיעור אחת לשבוע אינו מספיק כלל וכלל... ואם בחו"ל כך (שלומדים חסידות), על אחת כמה וכמה בארץ אשר עיני ה' אלקיך בה מראשית שנה עד אחרית שנה. ובודאי לרכוותיה האריכות בזה אך למותר. ולא באתי בשורותי אלה אלא לקיים מאמר רז"ל אין מזרזין אלא למזרזין".

מכאן ואילך, לאורך כל השנים, הרב נריה שמר על קשר מכתבים רצוף עם הרבי, והתייעץ איתו בשאלות רבות ומגוונות. הוא השתתף בעצמו וגם לקח את תלמידיו להתוועדויות בכפר חב"ד, והיה מספר פעמים אצל הרבי בהתוועדויות וגם ביחידויות שנמשכו שעות ארוכות. את ספריו הרבים היה שולח הרב נריה לרבי, שתמיד הודה לו והוסיף את הערותיו.

ההערכה ההדדית הייתה בולטת, כשהרב נריה מצדו מתייחס לרבי כחסיד דבר, והרבי מצדו כמובן גם מעודד ודוחף אותו כל הזמן להוסיף בעשייה, ובמקביל מביע הערכה רבה לאישיותו ומפעליו. המכנה המשותף הגדול בין שניהם היה המסירות להפצת המעיינות, והוא שהוביל גם לעבודה משותפת. הרב נריה התאמץ לטובת ענייני חב"ד בארץ, והרבי עזר לרב נריה בגיוס כספים בארה"ב מתורמים של המזרחי ובעניינים נוספים.

בראיון שהעניק פעם לערוץ 7, סיפר הרב נריה בהתפעלות את הרושם שלו מפגישותיו עם הרבי: "הוא אישיות אדירה כזו, שממש לא קמה כמותה בדורות האחרונים ביהדות העולם. גאון בנגלה ובנסתר. לא רק

יודעים אתם לכבוד מה? **לכבוד החנוכה!**

הספרים החדשים של ספריית בית אל

אחד יחיד ומאחד - הרב אליהו פרדס

מנחם מיכלסון | שאול מיזליש
סיפור חייו ומורשתו של הרב אליהו פרדס - רבה הראשי של ירושלים. סיפורה של תקופה!

מארז המגילות של דור התקומה

ד"ר חגי בן ארצי
מגילת השואה והתקומה | מגילת הגבורה במלחמת יום הכיפורים | מגילת ששת הימים | מגילת המרד והחורבן | מגילת חשכה | מגילת התקומה והעצמאות

פשו"ת לעניין

הרב יוסף אות
ספר לילדים סקרנים, המעודד שאלות ומעניק להן מקום ומענה מרחיב דעת המושך ללימוד טסף.

ארץ חמדת אבות

הרב נחמיה לביא
800 שנות עלייה ציונית

נשים בזכות עצמן

מרים סמואל
ספרה החמישי והאחרון בסדרה "נשים נסתרות בתנ"ך"

בא נדבר אמת

מיטביה כהן
רזמן נגע על חיפוש ותשובה, שאין בו תשובה אחת נמנה

שפת גוף

מאור קפלן
מסע אם ובת לקראת התבגרות

יש לכם מתנה להזלאת נרות <>

להשיג ברשתות ובחנויות הספרים המובחרות

1-801-700-201

www.beitel.co.il

חנות הוצאה: רח' בית הדפוס 6, ירושלים 02-6427117

עקר החסידות

מה פשר הפיצוץ הנוכחי? מדוע חלה התעוררות עצומה ללא כל פרופורציה בלימוד החסידות, הכרת תורתה, עולם הניגונים שבה ועוד ועוד? ניתן להעלות השערות רבות. אך דומה שקו מחבר אחד עובר בין כולן ואותו ננסה לתאר

הרב אייל ורד

פרק א

כל ההתחלות

הבעל שם טוב נע מכוח חוויית ילדות מכוונת. על ערש דווי אביו מצווה אותו: ישראל, תאהב כל יהודי ותפחד רק מה' יתברך.

אהבת יהודי הכוונה לידיעת מעלתו של היהודי הפשוט. מסירות נפשו על קיום המצוות. האמונה הפשוטה. הכרת הערך של מצווה בכוונה, של אמירת תהלים, של שמחה. של עזרה. הבעש"ט מקביל לעמוד החסד של אברהם אבינו. נע ממקום למקום ומרומם ומשמח את נפשם של היהודים הפשוטים, העממיים ומחזק את ליבם. מהבעש"ט באה האמירה "עצמות פשיטותו של אינסוף מאירה בפשיטותו של יהודי פשוט".

הבעל שם טוב הוא בעל השם 'טוב' - אחד משמותיו של הקב"ה, המביט בעין טובה על הבריות ועל מעלתן, מלמד זכות ומנחם, מעודד ומשמח (השם 'טוב' הוא גימטריה של השם אהו"ה העולה מפסוק "את השמים ואת הארץ". הוא המחבר שמיים לארץ, ורואה בשמיים אמצעי דייקא לטובת הדירה בארץ).

אך הבעש"ט הוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. הראש מוסב כלפי תלמידי החכמים הנקבצים אליו, ואותם הוא מלמד לא לפחד מאף אחד חוץ מה' יתברך. כלומר לבקש את המפגש עם ה' יתברך דרך התורה. ללמוד עם נשמה. ללמוד עם חיות. לא להתפתות אחר ההנאה האינטלקטואלית שיש בתורה, אחרי המבנה המרהיב או הרצון לנצח בוויכוח. אלא ללמוד עם 'אחד'. השונה פרקן מאה פעמים - ואחד, עם האחד, הוא הנקרא עובר ה'.

ולזה מגיע תלמידו הגדול הרב המגיד.

"ביערות אוקראינה מסתובב דוב, לכו צודו לי אותו" אמר הבעש"ט לתלמידיו. והם הביאו לו את הרב המגיד, רבי דוב בער.

הרב המגיד מקבל מהבעש"ט את סוד הלימוד עם הנשמה. את המפגש עם רצון הבורא דרך האותיות.

ושם נקבצת חבורה מיוחדת ביותר. רבי לוי יצחק מברדיטשוב, האחים הקדושים רבי זושא ורבי אלימלך, רבי פנחס מקוריץ וה'ליטוואק' - רבי שניאור זלמן מלאדי. הוא נוסע אל הרב המגיד כדי ללמוד איך להתפלל. ואכן, למגיד נוסעים כדי ללמוד איך להתפלל. החסידות שמה את עולם התפילה במרכז. את המפגש הישיר.

ולכן הרב המגיד מקביל לעמוד העבודה. זו התפילה.

אבל החסידות עושה עוד משהו דרמטי, ובכך מתכתבת מאוד עם העולם שלנו, עולם בעלי העסקים. היא משנה את היחס לעולם הזה.

עד החסידות - העולם הזה נתפס כפרוודור לטרקלין, במקרה הטוב. תחנת ביניים בדרך לטרקלין שהוא העולם הבא.

העולם הזה - עולם העשיה המרוחק מהבורא יתברך - נקרא 'חרן'. חרונו של מקום. אך הרב המגיד בתורה מיוחדת ואמר שהתכלית היא העולם הזה דייקא. והתכלית היא להפוך את 'חרן' ל'רנה'. לשבור את הסגירות של הח' ולהפוך אותה לה' שנכנס אליה אור אלוקי וחודר לתוכה, ולהפוך את העולם הזה למספר כבודו יתברך, לרנה.

העולם הזה נהיה כתובת. נהיה משהו. יש לעבוד בו בפני עצמו, ולא על מנת לעבוד למציאות אחרת. וכך נשמעת מפיו של הרב המגיד האמירה

המזעזעת: עולם האצילות – זה כאן!

העולם הזה הוא בסוד 'דב' – ראשי תיבות 'דירה בתחנותים'. התאווה הגדולה של המלך היא שמלכותו תמלוך בעולם הזה דווקא. ובשורה יצאת מבית המדרש במעורבות לעבר כל עולם היהדות בדרך לשינוי. לחיים של העלאת ניצוצות. לחיים שפורצים את גבולות בית המדרש ומבקשים אלוקות בכל. בכל מעשה, בכל תנועה, בכל חלק בבריאה. מהרב המגיד הולכת החסידות ומתפשטת לענפים ראשיים שהם שלושה.

הרב מנחם מנדל מוויטבסק עולה לארץ ישראל יחד עם עדת

חסידים, ומייסד את הישוב החסידי בטבריה. הרב אלימלך מליזנסק נשלח להפיץ את החסידות בפולין והגלילות, וממנו נפוצו כל אדמו"רי פולין. והרב שניאור זלמן מלאדי נשלח לרוסיה הלבנה להפיץ את בשורת החסידות שם. להט יש. ניגונים יש. עולם תפילה עשיר יש. צדיק יש. אך האם יש תורה סדורה מאחרי תנועת החסידות? האם יש שיטה? על זה בפרק הבא.

פרק ב

תורה חדשה מאיתי תצא

תורת החסידות. האם יש דבר כזה? הרי תורה אחת לנו. משה קיבל תורה מסיני ומסרה ומסרה. ומניין צמח אפוא הביטוי 'תורת החסידות'?

התשובה לכך היא על ידי משל. החסידות משולה למה שעושה המנגינה למילים. אלו אותן מילים, אך הן מוטעמות אחרת, חודרות אחרת, נהיות לחלק מן האישיות.

משל אחר מדבר על חדר חשוך שנכנסו אליו והדליקו בו את האור. זה אותו חדר ולא נוסף בו דבר, ובכל אופן הכל השתנה. האור מאיר את הכל, מבאר ומנהיר.

משל שלישי מספר על אוכל מזין וטוב אך חסר תבלינים. גם כאן – כל אבות המזון נמצאים, דבר לא חסר לתזונה של הגוף, אך הרבה חסר לטעם, לחשק ולשמחה. והחסידות היא התבלין המייצר אפשרות של "טעמו וראו כי טוב ה'".

ובכל אופן – התורה החסידית בדורות הראשונים אופיינה באמירות קצרות ומטלטלות. מין ברק שמבריק ומזעזע את העולם הפנימי, אך עדיין ללא שיטה מגובשת וסדורה.

אלא שהבדל אחד כבר צץ מיד בדור הראשון של החסידות והוא משמעותי מאוד להמשך, וזהו היחס לצמצום.

חכמי המקובלים עסקו רבות בשאלה – כיצד האינסוף ברא את הסוף. איך ייתכן חיבור כזה ללא פיצוץ מייד שמבטל כל אפשרות של קיום נפרד.

התשובה שהם העניקו קשורה לסדר ההשתלשלות. אכן – אם הרמטכ"ל פוגש את הטירון, זה עלול לשחק את החייל. אך אם הרמטכ"ל מעניק סמכות לסגנו שהולכת ומשתלשלת עד למפקד הכיתה – בזה הטירון יכול לעמוד.

ומשל או מושג שני מדבר על צמצום. הקב"ה צמצם את אורו עד שנוצר חלל פנוי ממנו כביכול, ובחלל הזה מתאפשרת בריאת עולם שהוא נראה כישות עצמאית ונבדלת. משל למורה שנוכח בכיתה ולפתע מחליט לעזוב אותה. דווקא העזיבה שלו מאפשרת לכיתה להביא לידי ביטוי מי היא באמת, כולל אפשרות לדבר סרה במורה עצמו.

אלא שכאן בא הבעל שם טוב וחיידש הבנה בדברי רבינו האר"י שחלילה לומר שהצמצום כפשוטו. הצמצום הוא רק ביחס אלינו, אך כל המציאות כולה היא מלאה באלוקות. בחלק מהמקומות אנחנו רואים זאת, כמו בקיום תורה ומצוות, ובחלק מהמקומות אנחנו לא רואים זאת אלא אם נצטייד בכלים הראויים. בדומה

לגלי אינפרא אדום או אולטרא סגול שלא ניתן לראות אותם ללא כלי עזר מיוחדים, אך הם קיימים.

התפיסה הזאת בעצם קראה להולכים בעקבותיה לרוכש את הכלים דרכם יוכלו לפגוש את הקדוש ברוך הוא לא רק בקיום המצוות ולימוד התורה, אלא בכל צעד וצעד. בפרנסה, במפגשים עם בני אדם, בסיטואציות השונות הקורות לנו. הכל אלוקות. והוא ממלא כל עלמין וסורב כל עלמין. וזוהי כמובן תפיסה רדיקלית ביותר שעתידה לשנות לא רק את עולמם של המקובלים אלא גם את עולמנו שלנו. ויש צורך לבנות כלים ראויים לסוג תפיסה שכזו. וכאן המקום בו זורח אורו הכפול של הרב שניאור זלמן בורוכוביץ, הוא רבינו הזקן.

החיידוש של בעל התניא

במשך שנים רבות הדמות אליה שאף כל יהודי עובד ה' הייתה דמותו של הצדיק. היצר הרע, השאיפות הנמוכות, הנפילות והחטאים נתפסו כמין באג במערכת, תקלה שלא אמורה לקרות. אך כיוון שתקלות כאלו קורות גם קורות, הולכת ומתפשטת תחושה של זיוף, של תסכול, של פגם בייצור.

אך אם הצמצום אינו כפשוטו, והכל ממנו יתברך, מיד עולה המחשבה הנראית מופרעת במבט ראשון, שגם החלקים האלו, המתסכלים אותנו כל כך – גם הם ממנו יתברך.

כך הגיע אדמו"ר הזקן להגדרה המופלאה של הבינוני. זה שנמצא בין לבין. והוא, הוא ולא אחר, הגיבור של המחזה. הוא זה שגורם למלך את השמחה הכי גדולה דווקא בגלל המאבק הקשה והמתח המובנה. דווקא מהדמות הזו הנאבקה, המשתדלת, עולה הכי הרבה נחת רוח למלך.

אדמו"ר הזקן שינה את היוצרות, והפך את הבינוני, שזה כל אחד מאיתנו – לגיבור, ואילו הצדיק יותר דומה לתאורה רבת עוצמה. הצדיק נשלח להאיר, לסייע, לעזור. אך הלוחם האמיתי הוא הבינוני.

הנפש הבהמית שבו, שהכוח שלה עלול להיות היצר הרע, היא לא תקלה ולא טעות ולא שגיאה, אלא היא יצירת כפיו של הקדוש ברוך הוא שמבקש להתגלות גם דרכה, ואולי בעיקר דרכה. כי זה החידוש. כי זה הפלא. הנפש הבהמית כאן, והיא כאן כדי להישאר. המלחמה לא תיפסק. אפשר שהיא תעבור שלב, אפשר שמגרש המשחקים ישתנה. אך המאבק נשאר.

כך נוקפה קומתם של רבבות. מתחושת תסכול וזיוף – לתחושת חשיבות ושליחות. אנחנו העניין המרכזי. הכל עלינו.

על מנת לעמוד במשימה הגדולה הזו מדרוך אדמו"ר הזקן את חסידי, ראשית בעצם ההבחנה הזו, ושנית בעצות מעשיות ומדויקות, אך כאשר זרם הפונים נעשה גדול מכדי היכולת להכילו, הגיע הזמן להעלות על הכתב כשיטה מגובשת ושלמה את כל העצות הללו ולכתוב אותן בספר. 'ספן של בינונים'.

צילום: דוד שטיין

חכמה בינה דעת

השיטה היא חלק מההצלחה. והשיטה היא בדרך של חכמה בינה דעת. חכמה היא ההברקה, הרעיון הראשוני הוא החכמה. ההברקה המטלטלת המקבילה לדורות הראשונים של תנועת החסידות.

אך אז מגיע שלב הבינה. הבניין השיטתי שמגיע מתוך התבוננות וכלים מסודרים ומובנים. וזהו החידוש המרכזי של ספר התניא, שבונה שיטה מסודרת ושיטתית.

אך בחכמה ובינה לא די. יש צורך גם בחיבור נפשי שיהפוך את הידיעות הללו לחלק מאיתנו. לחלק מהאישיות. זהו תפקידה של

ספירת הדעת המחברת בין המוחין לבין המידות, ובחסידות זהו תפקיד הניגון, בעיקר הניגון המכוון, הבא תוך כדי התוועדות והרחבת הכלים הנפשיים שהופכים את הידיעות לחלק מאיתנו. ולכן לא נתפלא למצוא את האדמו"ר הזקן נוכח באופן עוצמתי מאוד גם בתחום הזה של ניגונים וחיבור ניגונים, וראש לכולם הוא ניגון ארבע בבות שלוקח את כל העבודה החב"דית ותוקע אותה במקום הכי עמוק בלב, באופן המשנה את האדם המנגן מיסודו.

אך עדיין נותר לנו לברר: כיצד מהפכה שקרתה לפני מאתיים שנה נעשית כה רלוונטית בשנים האחרונות? מהו הקשר המובהק בין תקופתנו לבין מהפכת החסידות? ועל כך בפרק הבא.

פרק ג

יותר ויותר רחב בקרב קהלים רבים מאוד שלא שייכים דווקא לארגון החברתי שנקרא 'חסידות', אך מוצאים את עצמם קשורים יותר ויותר לרעיונות הבסיס והעומק שהחסידות מביאה איתה. התמודדות בין סוגי הנפשות, חיפוש אלוקות בכל דבר, היכולת לפעול בכל העולמות, נגיעה קיומית של המצוות לעולם הנפש הפנימי, ניגון, התוועדות, השפעה וקהילה. כל אלו יסודות חסידיים ההולכים ותופסים מקום רחב יותר ויותר.

בין בורר למייחד

בעומק תנועה זו עומדת האמירה של המשיח לבעל שם טוב במענה לשאלתו "אימתי קאתי מר?" והתשובה - "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה וכשכולם ידעו לעשות ייחודים כמוך".

המעבר ממלאכת בורר, בה אנו נדרשים להפריד את הטוב מן הרע, למלאכת הייחודים בה אנו מייחדים ומחברים כל דבר לאחד, ובעצם מגלים את ניצוץ האלוקות הנמצא בכל תנועת חיים במציאות, הוא מעבר שהחסידות מאפשרת אותו. הקב"ה נמצא ונוכח בנפש הבהמית שלנו ולא רק בנפש האלוקית. הוא נמצא בימות החול, במלאכה, באכילה, בשיח החברים, ולא רק בשבתות, במצוות ובלימוד התורה. אין עוד מלבדו, אפס זולתו. 'אצילות - זה כאן'. מלאכת הייחודים היא פעולה משיחית מובהקת, בה הנוכחות האלוקית פורצת גבולות עד לכדי מימוש התכלית של "מלאה הארץ דעה את ה'".

כלל חתוך פרט:

גם הארגון החברתי החסידי הולך ומצא את עצמו נוכח יותר ויותר בחיים שלנו. אם כי אין מדובר כאן בחצר במונח המקובל, אלא להתאגדות משותפת לקהילות ששמות במרכז הווייתן לא רק את הפן החברתי או הפרקטי, אלא בליבת ההתכנסות עומד הרצון לעבוד את ה' יחד, בדרכים שונות - בחסד, בתורה, בתפילה, בחברות ורעות. כך המבנה החסידי החברתי זוכה אף הוא לעדנה. כי גם כאן - אמנם אנחנו חיים במדינה יהודית, אך היחיד המחפש את השייכות שלו נדרש לצורך כך לקהילה. וכאשר הקהילה מתאגדת סביב הרצון להיות משפיעים ומושפעים אחד מן השני בעניין הזה של עבודת ה', זוהי בעצם קהילה חסידית גם במבנה הארגוני שלה.

הצימאון לחסידות הוא בעצם צימאון לפשר. לחיבור. לתחושה אמיתית שאינני רק חייל במין מהלך גדול מאוד, לעיתים גדול ממני, אלא שיש מי שנותן מענה לצרכים ולהתלבטויות שלי, להתמודדות, לנוכחות בכמה וכמה עולמות. וכאשר כל זה עטוף בגאולה כללית, בקיבוץ גלויות ובבניין הארץ, הרי משהו שלם מתחיל להירקם כאן, משהו שבו הפרט הוא משמעותי, מחובר ועובד את ה' מתוך תחושת חיבור חום והארה, ובמקביל פועל במרחב כללי של גאולת עם ישראל. ■

על הצימאון לחסידות

מה פשר הפיצוץ הנוכחי? מדוע חלה התעוררות עצומה ללא כל פרופורציה בלימוד החסידות, הכרת תורתה, עולם הניגונים שבה ועוד ועוד, כאשר כנס 'צמאה' שתופס בימים כתיקונם את בנייני האומה למשך שבוע שלם הוא מין סמן ימני של התופעה הזאת.

ניתן להעלות השערות רבות, אך דומה שקו מחבר אחד עובר בין כולן ואותו ננסה לתאר.

החסידות עוסקת רבות בנפש האדם. בהתמודדויות של היחיד, במיקום של היחיד בתוך המערך הכללי, ובכך מציעה פשר ומענה גם לקשיים, גם להתמודדויות, גם לנוכחות בכמה וכמה עולמות - של תורה ומצוות מצד אחד, ושל פרנסה וקשיי פרנסה מצד שני, של חינוך ילדים ושל חינוך עצמי, של מערכות חברתיות - כיצד הן אמורות להתנהל, וכך נוצרת הקהילה החסידית, החצר, עם מוסד ההתוועדויות, ההתכנסויות סביב מועדים ועוד ועוד.

אלא שאז החלה בעם ישראל תקופה אחרת. זמן כללי החל מנשב באוויר, מלחמות, שואה, הקמת מדינה. צרכיו ומצבו של היחיד נדחקו הצידה מחמת צרכי הכלל המרוכבים.

וכך יש לנו כאן מין מטוטלת, הנעה מן הפרט אל הכלל, אך כדרכה היא מחפשת איזון ולכן חוזרת חזרה אל הפרט.

הזמן שלנו חוזר חזרה אל היחיד, אל צרכיו ואל מצוקותיו, ובעיקר אל הצורך הקיומי שלו להרגיש שייך. אמת, המהלך הכללי הוא אדיר, אבל היכן אני בכל המבנה הזה? מה החלק שלי? איך התקופה הענקית הזו חודרת גם אלי ומאירה את חיי וגואלת גם אותם?

נחשפת כאן המידה של כלל הצריך לפרט ופרט הצריך לכלל. וכמובן, זה לא פועל בחלל ריק, כי הרי גם בעולם הכללי - הקולקטיב מפנה מקום לאינדיבידואל, אך באופן מתוקן אמורה להיווצר סינרגיה ברוכה.

והנה מתברר שתורת החסידות בעת הזאת מהווה מענה מדוייק, מגובש ומלוטש לשאלות הקיומיות שאנו מתמודדים איתן. דווקא השלווה הגשמית היחסית בה אנו נמצאים, ודאי ביחס לשנות הגלות הארוכות והקשות, ולאחר שהרמנו את הראש מעל המים הזדונים של השואה האיומה וראינו שקמה אלומתנו וגם ניצבה, ניתן להתפנות לשלב הבא ולשאול את עצמנו: מה הצבע שלי? מהי האות שלי בתוך האירוע הכללי הזה?

דווקא אותם אלו שניעים בין עולמות, שנמצאים גם בעולם הכללי של מדע ולימודים כלליים וגם בתוך בית המדרש, ואולי גם בעוד עולמות, דווקא הם הכי זקוקים לתורה שתיתן מענה למעבר הזה בין העולמות, ובעיקר תצייד אותם בכלים נכונים ומדוייקים ליכולת לפעול בכל העולמות בצורה טובה, כי הרי כבר למדנו - הצמצום אינו כפשוטו.

וכך, במהלך השנים האחרונות הולכת ותופסת תורת החסידות מקום

מפנקסו של חוזר בתשובה

עודד מזרחי | ORCHOZER@GMAIL.COM

השם אתה אוהב אותי

בחור בשם אוהד החליט שאהיה המשפיע החסידי שלו. אמנם איני טיפוס של משפיע, בטח לא של רב, אלא רק חבר, אבל עקשנותו והפרש הגילים הגדול בינינו גרמו לי להסכים בחיך של ערבון מוגבל.

תחילת הקשר בינינו הייתה כאשר שאל אותי מהו הדבר החשוב ביותר בעבודת השם. אמרתי לו "להיות שמח בשנייה הזאת!", ואף כתבתי על כך סיפור בפנקסי.

אחר צהרים בט"ו באב הגיע אוהד למוזיאון שבו אני עובד כשהוא עוטה פנים של מגילת איכה.

"מה נשמע?", התעניינתי בזהירות.

הוא אמר שהוא הולך כבר תקופה עם העניין של השמחה, אבל זה כבד עליו. אמנם הוא מבין שהשמחה היא תנאי לכל דבר טוב, אבל ציטט באוזני את משפטו של רבי נחמן מברסלב שהתוודע אליו, שלהיות בשמחה זאת העבודה הקשה מכל.

"אני צריך תחושה אחת פשוטה שתגרום לי לשמוח".

עלה בדעתי הסיפור הבא שסיפרתי לו.

פעם עבדתי במקום מסוים. המנהל יאיר העריך אותי ואני הערכתי אותו, אבל היו לנו חילוקי דעות רבים. לעתים התווכחנו בינינו ואף הרמנו קול, עד שהתעורר ספק בקרבי אם אמשיך לעבוד במקום, למרות שהעבודה התאימה לי.

פעם כאשר גמרתי בלבי לעזוב, אירע דבר פלא. אחד העובדים במקום אמר לי בדרך אגב: "תדע לך שיאיר מאוד אוהב אותך!".

"מאוד אוהב אותי"? זה נשמע מוגזם לגמרי לאור הקשר המתוח בינינו. בקושי הייתי חותם על "מחבב".

אבל כשם שלשון הרע מחלחל כארס לעומק הנפש, כך מידה טובה מרובה. אם אתה יודע בוודאות שהזולת אוהב אותך, אתה רואה אותו לפתע באור חדש. התחושה הזאת העניקה לי כוח עצום. הייתי משוחרר ועבדתי הרבה יותר טוב. על כל פשעים תכסה אהבה.

השלכתי זאת לעבודת השם. העיקר שמפריע לאדם הוא: האם השם יתברך הינו ישות מושלמת שלא יכולה לסבול אדם חסר, ומתכננת לו מסכת ייסורים כדי לזככו בעולם הזה והבא, או שיש משהו מעבר לכך?

היהודי נדרש למסירות נפש "מודה אני" בבוקר ועד "המפיל חבלי שינה" בלילה. את כל חייו הוא אמור להקדיש לקב"ה, ולא ניתן לעשות זאת מבלי לחוש בוודאות שה' אוהב אותי אהבת אין קץ. אמנם הוא מייסר אותי, אבל גם זה נובע מאהבתו אלי - "את אשר יאהב ה' יוכיח, וכאב את בן ירצה", ועושה זאת לפי כוחי בלבד.

אם הקב"ה מצווה עלינו "ואהבת את ה' אלוךך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך", האם יתכן שהדבר אינו הדדי?! איך אפשר לאהוב מאוד מישהו שלא אוהב אותך כך?!

סיפרתי לאוהד כי לכל סיפורי המוות קליני שכתבתי, היה מכנה משותף: כאשר יצאה הנשמה חש המת הקליני באור אוהב עצום שמתגלה לו. כל חייו אנחנו חיים בניכור ופחד, ושנייה לאחר המוות אנו זוכים למה שחיפשנו בעצם: אהבת הבורא אלינו.

"הקיצר", אמר אוהד, "מה עושים עם זה?".

"פשוט", אמרתי, "תשנן כל הזמן: 'ריבונו של עולם, אתה אוהב אותי, אכפת לך ממני, לא בגלל שאני גדול בתורה, או מתפלל גדול או... אלא פשוט אוהב אותי כמו שאני, ובפרט כשאני משתדל להיות בקשר איתך, גם אם איני מצליח כל כך'. מהתחושה הזאת יצמחו כל הדברים הטובים בעולם - אמונה, שמחה, תורה ותפילה, וכל דבר טוב".

אוהד עצם עיניים והחל לתרגל: "השם, אתה אוהב אותי!... אתה אוהב אותי!...".

כאשר פסק מדבקתו אמרתי לו: "טו באב' זה אותיות 'אב טוב', אבא שאוהב את בנו אהבת אין קץ, וזה שורש השמחה!".

3 ימים שישנו לכם את החיים

מימי ומשה דיקמן

פסיכולוגית ומומחית בטרואמה וזוגיות וניירולוג

מזמינים אתכם

לסדנת אימאגו לזוגות

1. האם מצאתם את עצמכם חוזרים להתנהגויות של פעם?
2. האם שמתם לב שיש אותה מריבה בסגנונות שונים?
3. האם אתם מעוניינים ללמוד דרכי תקשורת חדשות?

דצמבר 30, 31
ינואר 1

9:00-19:00 30-31\12
8:30-12:30 1\1

תשתתפו אתנו בסדנא הבאה שלנו לחוויה בלתי נשכחת של בניה, קשר, וחלום של זוגיות בגינה הפסטורלית שלנו בירושלים.

המחיר לזוג ₪2,300 לנרשמים עד ה/10/30 ₪2,100

(אפשרות לתשלומים)

לרישום ולפרטים נוספים תתקשרו
7: 054-755-4228

למידע על הסדנא

www.mimidickman.com

ערב חנוכה התשפ"א

בטוחה ששוב עם ישראל לא יעמוד מהצד.

הי, זה לא התרמה!!

אני לאה, אמא של חיים יהודה בן לאה, הבחור ישיבה שנסחף וטבע בחוף אשדוד ועדיין מונשם ללא הכרה וזקוק לרחמי שמיים מרובים.

תודה ענקית לכולכם, על התפילות, ה' ירעיף עליכם שפע בכל הענינים, אמן.

לצערי, שנתיים וחצי הם פרק זמן ארוך כשמדובר בכאב גדול כזה, וההתמודדות גרמה לי לנזק בכליות. קשה לי להחשף, ואני מתבישת, אבל לא נותרה לי ברירה. הגעתי לאי ספיקת כליות סופנית ואני צריכה השתלת כליה בדחיפות. (במשפחה ובמעגלים הקרובים אלי נבדקו כולם, אחי חתמו על תכנית הצלבות ארצית, מתנת חיים בדקו מול התורמים שמגיעים דרכם, וכל מרכזי ההשתלות בארץ) אני רוצה לחיות, ויותר מזה, אני רוצה לתפקד כאמא לחיים יהודה ולששת ילדי הנוספים שיחיו, ואני צריכה כוחות כדי לעמוד מול האתגרים שה' הציב בחיים שלי ולא להישר, להמשיך באמונה ובתקווה, ובשביל זה צריך כליה מתפקדת...

אז מה אני רוצה, בעצם?

לא לשכנע אתכם לתרום כליה.

אבל אם תכננתם לתרום כליה וסוג הדם שלכם הוא O, או מכירים מישהו כזה, בבקשה תעזרו לי כמובן כל ההליך מלווה ע"י מתנת חיים

הטלפון של מתנת חיים 02-5000755

ולציין עבור לאה מתל ציון-כוכב יעקב

ותיידעו את אפרת, חברה שלי 0527-677846

מאת: נתנאל ובת-אל אפשטיין

הי, צמאה צמאה...

תקציר: עמית מבקר את חברו המושפז, ולומד על חיי הגוף והנפש ועל אהבת ה'

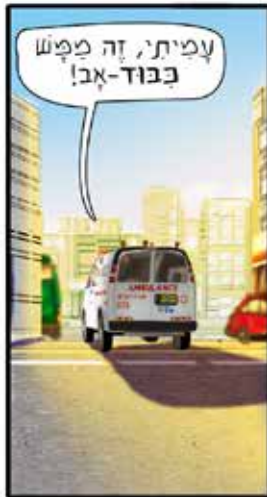
רבונו של עולם,
אני... אפס...
חולה עליך!

אני בטוח משתוקק לזה?
נראה לי שאני יותר
משתוקק לטרמפולינה
טובה...
בטוח שבטוח. זה קיים בך
חזק חזק. הנשיקה שלך
רוצה עוד רגע של לפוד
תורה, ועוד רגע שפחבר
אתה להשם - ממש כמו
חולה שרוצה חיים...
כמו חולה שרוצה חיים? וואו...
טוב, אז אנסה להרגיש את זה...

וקתשוקה הזאת לחיים היא סוג של משל
שעוזר לנו להבין מהי אהבת השם. הרי
הקדוש ברוך הוא הוא זה שפחיה אותנו.
החיים שלנו הם באמת - הוא.
כמו שאדם חולה וחלש משתוקק לקבל
עוד רגע של חיים, כך כל יהודי בעמק
לבו משתוקק לקבל עוד רגע של חבור
אל השם.

עמיתי, זה ממש
כבוד-אב!

אה, בן, לגבי זה... רציתי לשפר
קצת את היחס שלי כלפיכם,
אז...
בשפתחנו שם את כל הכבוד
שהיה שם, שמרתי לך חלק
מהביסלי שאתה אוהב...
הבאת לי כבוד?
ביסלי שאני
אוהב...?

זה סוג נוסף של אהבת
השם - לא רק כמו שאדם
אוהב את חזיו שלו, אלא
כמו שאדם אוהב את אביו
ואפו, שזאת לפעמים אהבה
גדולה עוד יותר! הרי השם
הוא אבא שלנו.

אבא, אשר גם אמר
שלפעמים הוא רוצה
להיות מרב אהבה
להורים שלו, יותר
מבשביל עצמו...
אה, בן...

הרצון שלנו לחיות, עליו דברנו לפני כן, נובע מהאהבה שלנו
לעצמנו. אבל לפעמים יש מצב שאדם אוהב מישהו אפילו
יותר מאשר את עצמו. הזהר הקדוש מביא לך דגמה מן
שמוכן למסור את נפשו למען אביו ואמו.
גם האהבה הזאת היא משל. מהו הנמשל?

במילים
אחרות:

סיפורי קומיקס מתוקים של נתנאל
ובת-אל אפשריין המתארים
רצף של התמודדויות מחיי היום-יום,
החושפים את רעיונות התניא לילדים.

חדש:
חלק ג'

חנוך העניך // צילומים: ורד חתוף

"המפגש הזה עם הפעילות המיוחדת של הקהילה, לקח אותי מיד אל השיר 'הנה ימים באים' של הזמר ישי ריבו. כשהסתובבתי שם הרגשתי שהנה ימים באים, משהו מתחיל לבעבע מתחת אל פני השטח של תל אביב.

"הרעיון היה ליצור קליפ מיוחד לצד השיר. ומכיוון שקהילת 'ראש יהודי' מלאה ביוצרים, כיאה לתל אביב, החלטנו שאנשי הקהילה עצמם הם אלו שיבצעו את השיר, והשיר הפך למעין המנון פרטי של הארגון. אכן, לראות תקומה יהודית במעוז החילון, זו התגשמות של דברי הנביאים, והשיר מבטא את זה בצורה טובה.

"הסיפור שהקליפ מספר נע בין שני צירים. ציר אחד הוא אותה הפגנה מדוברת שהתקיימה בכיכר דיזנגוף. רצינו לתת קונטרה להפגנות המוכרות בדרך כלל בעיר, שלרוב מלאות בשלטים ותכנים שלא בהכרח הולכים יחד עם אהבה ואחדות. לשם כך ציטטנו את מיטב המשפטים מפי גדולי החסידות אודות האהבה והאחדות, הציר הקהילה הרימו את השלטים בראש מורם. הציר השני הוא החלק שבו רואים קבוצת אנשים רצים ברחובות תל אביב לכיוון מסוים, עשרות נשמות רצות ובסוף כולם מגיעים אל הכיכר ומדליקים שם נרות חנוכה יחד. רצינו להמחיש ולבטא את הכמיהה של אותן נשמות כלפי הארגון ואת ההערכה על מה שהוא נתן להם בחיים. וגם זה מסר לעתיד לבוא, הנה זה בא, ימים ללא צמא ורעב, רק דיבורים של אמת."

קול צמא

"במסגרת העבודה על הקליפ", מספר טל, "חששתי שאולי האנשים שזו עתה התחילו להתקרב לא ירצו להשתתף בקליפ ולהזדהות כחברי הארגון בריש גלי. כבר התחלתי לחשוב

גייסנו את מיטב המוחות מתחום המדיה והמוזיקה, על מנת ליצור יחד קליפ יפהפה שיבטא את מהות הארגון, וכחלק מהפקת הקליפ יצאנו להפגין במרכז דיזנגוף."

הנה ימים באים

על סט הצילום אנחנו פוגשים את טל ברקאי, האישי שאמון על הפקת הקליפ החל משלב התכנון וכלה בביצוע. טל משתף אותנו בעבודת ההכנה על הקליפ ובהתרשמות שהייתה לו מהארגון תוך כדי עבודה ולמידה: "האמת היא שזו היתה חוויה מיוחדת ומדהימה. שנים אני מתעסק בהפקות מדיה, אבל כבר הרבה זמן לא חוויתי דבר כזה. בתחילת העבודה על הקליפ ערכתי תחקיר מקיף על הארגון, נכנסתי אל תוך קהילת 'ראש יהודי' והבנתי שקורה שם משהו מאוד מיוחד. ירדתי לשטח וראיתי שהולכת ונבנית כאן אימפריה של תשובה, ראיתי שיש מאות משפחות שיונקות מהקהילה הזאת והקהילה מצילה אותן ברמה יום יומית, בין אם זה בסעודות השבת המפורסמות של הקהילה, או אפילו עזרה בענייני שידוכים וכדומה.

"כמי שגדל בתל אביב, אני יודע עד כמה זה קשה ומאתגר לחזור מבעד לכסות החופשית שמאפינת את העיר, ולהצליח ליצוק אליה מעט גבולות וערכים יהודיים. לגרום לאנשים שמתגוררים בעיר המצהירה בגאון שהיא פועלת ללא הפסקה, לעשות הפסקה בכוחות עצמם ולקבל עליהם את יום השבת כיום מנוחה, כשאתה רואה את קבלות השבת ההמוניות שהם עורכים במרכז דיזנגוף, אתה מבין שהם הצליחו לסדוק את החופשיות המעושה ונגעו באלפי נשמות בודדות. נשמות ששיוועו למשהו אחר, להזנה שהרוח הליברלית שנושבת בעיר לא הצליחה לספק וכאן הם באו על סיפוקם.

הפגנה בעיר תל אביב הפכה לדבר שבשגרה. העיר שהייתה לשיאנית ההפגנות מכלל הסוגים והמגזרים, לא מתרגשת מעוד הפגנה. גם לא מהתקהלות וריצה של עשרות אנשים בערבו של יום. זוהי תל אביב, עיר ללא הפסקה ובה ניתן לעשות הכל. אבל מבט קצר אל השלטים של אותם מפגינים, נתן להבין שמדובר באירוע שונה.

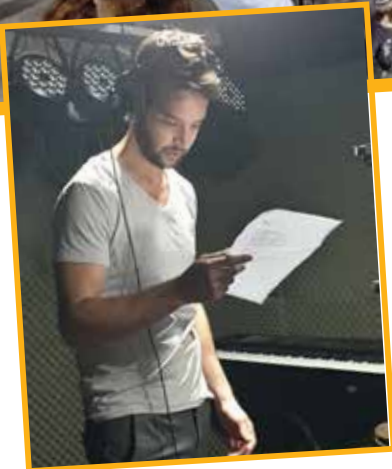
עשרות אנשים אחזו בידיהם שלטים שקוראים לאהבת הזולת ואהבת ה', הנפת תכנים כאלו במרכז החילון והבוהמה הישראלית היא לא עניין של מה בכך. בפרט כשההפגנה נערכת במקום מרכזי ובוולט, בכיכר דיזנגוף.

אז מה באמת עומד מאחרי אותה הפגנה מלאת אהבה בעיר הבעוטת. מסתבר שמדובר בהפגנה של ארגון 'ראש יהודי', הפועל מזה מספר שנים בעיר תל אביב. ההפגנה נערכה במסגרת ימי צילום מיוחדים, שעתידים לצאת לאור בקליפ מרגש לקראת קמפיין מימון ההמונים שאליו הארגון מתעתד לצאת בימים הקרובים.

"ראש יהודי", אומר לנו הרב ישראל זעירא יו"ר הארגון, "הינו מרכז למודעות עצמית בלב תל אביב, שמעניק תוכן, השראה וחוויה לקהל צעיר המעוניין להעמיק ולהעזר לשאול שאלות מהותיות ומרתקות המעסיקות את כולנו. ראש יהודי קם כדי לתת מענה לצימאון הגובר והולך לזהות יהודית. כל רבני ראש יהודי אמונים על משנתו של מרן הרב קוק זצ"ל שחינך לקיום תורה מתוך יראת שמים, תוך הקשבה לחיים ההולכים ומתרחמים כאן בארץ."

"אנחנו יוצאים כעת בקמפיין מיוחד, שבו משתתפים חברי הקהילה שלנו. לרגל הקמפיין

איך אני מצליח ליצור על הסט מצג שווא, שייתן את התחושה שמדובר פה בתל אביב החילונית שבה הארגון פועל; איך אצלם אנשים דתיים מזווית מסוימת שכך יחשבו שהם חילונים גמורים. להפתעתי, ההיענות שבאה מצד כל מי שבא במגע עם הקהילה היתה גדולה. ראיתי אנשים ללא כיפה או סממן דתי שבאו ורצו לקחת חלק. אנשים שנמצאים בנקודת ההתחלה של עולם התשובה, כאלו שרק שומרים שבת ולא הולכים עם כיפה מכל מיני סיבות, כולם לקחו חלק והיו גאים ביהדותם אותה ינקו בזכות הארגון.

"אחד האנשים שהצטלם לקליפ היה נראה לי כמו תל אביבי מצוי, לבוש בצורה מחויטת, עם זקן מסודר ועגיל נאה. תוך כדי שיחה התברר לי שהוא דתל"ש. סבא שלו היה פעיל למען יהדות רוסיה, והוא עצמו למד בגרעין בדרום. אבל בצבא הוא הוריד את הכיפה ובהמשך עבר לתל אביב. הוא אמר לי, שמה שהוא לא קיבל ביישיבה הוא קיבל פה ב'ראש יהודי'. הם ניגנו לו על מיתרי הנשמה ועוררו אותם. מסתבר שיש רבים כאלה, אנשים שפתאום מתגעגעים לשבת ולמשפחה היהודית ומצאו את הדלת דווקא כאן".

על מלאכת ההפקה ועיבוד השיר הופקד המפיק המוזיקלי הנודע עופר חתוכה. עופר מספר על האתגר שהוצב לפתחו: "כשישראל זעירא פנה אלי שאעזור להם עם ההפקה הזאת, הבנתי שמדובר בהפקה תובענית. לקחת אנשים מתוך החברה שלהם, להצמיד להם את המילים של ישי ריבו 'לא רעב ללחם ולא צמא למים', כשאתה רוצה להדגיש את הצמא והחוסר הרוחני שקיים בתל אביב. עשינו קאבר צבעוני במיוחד, כזה שמדגיש את הכוח של קבוצת אנשים יחד. מבחינה קולית יש כאן פסיפס אנושי רחב - אשכנזי, מזרחי ורוק משמשים בערבוביה. כל אחד נתן את הקול שלו, כשהמטרה היא שהמגוון האנושי והנשמתי של הקהילה הזו יישמע ויראה בקליפ.

"בשיר הזה", אומר עופר, "יותר ממה שהמילים מספרות, אומרות לנו המילים שמסתתרות בין השורות. השירה של מגוון אנושי כזה יחד, לא רק מבטאת את אותו צמא וכמיהה לרוח, אלא מביאה גם סוג של משאלה והצהרה על מהות הכוח שמסתתרת ונמצאת כשקבוצת יחידים מרחבי תל אביב מתקבצים יחד, לאן זה יכול

להוביל. הם כביכול קוראים לאנשים להצטרף ולהגדיל את הכוח של הפרט ושל הכלל. "סוגי השירה השונים בשיר הזה", הוא מציין, "נועדו לגרום לכך שכל אדם, מכל מוצא וסגנון, ימצא בו את אהבתו ויתחבר אליו".

חוצפה תל אביבית

אחד הסולנים שמובילים את הקליפ הוא יוסף היקרי. יוסף הוא בוגר בית הספר המוזיקלי 'רימון' וחבר בקהילה. בימים האחרונים הוא בילה זמן רב באולפן של עופר במושב רבבה, יחד עם עוד כמה חברים. זה לא היה לו מזור שביקשו ממנו להתגייס למשימה. "קוראים לי הזמיר של הקהילה", הוא מספר בבת שחוק, "יש בי את עניין השירה, אני אוהב לשיר ולמדתי מוזיקה ברימון. בסעודות שבת המשותפות של חברי הקהילה אני תמיד מזמר בשולחן שבת, דרך הסעודות למדתי המון שירים ופיוטים שלא הכרתי".

את המפגש שלו עם הארגון הוא מתאר כמפגש עם מקום אמין, מקום שבו תל אביבי מצוי מוצא עניין ויכול לשאול באומץ כל דבר והשאלה תתקבל בברכה ובמענה. לדבריו

הארגון מצליח לפעול בקצב של תל אביב. "תל אביבים", הוא אומר, "הם אנשים שהולכים עד הסוף. משהו בחוצפה שלהם גורמת להם ללכת עד הסוף, אין גינוני נימוס, ולכן כשאתה פוגש את התורה - אתה פוגש אותה בהארד-קור שלה".

יוסף מספר כי החוויה בעבודה על הקליפ היתה מדהימה, והוא מקווה שאנשים שיצפו בו יקבלו הצצה קצרה וטובה לפעילות הענפה שצוברת תאוצה בלב תל אביב והופכת את היהדות לטרנד הכי לוהט בעיר. ■

בין הכותבים:

הרב אהרון אגלטל,
הרב אסף טבצ'ניק,
הרב עופר גיסין,
הרב יהושע וידר,
הרב איתי אסמן,
ישראל זעירא

הטיפ היומי לענייני קירוב

קבוצה שקטה ב"ראש יהודי" לקבלת עצות, הארות ורעיונות מעשיים, בענייני תשובה וקירוב, באהבה ואמונה

להצטרפות לקבוצת וואצאפ: **052-5665005**

היו שותפים - ראש יהודי! התרומות מוכרות לצרכי מס. הקישו בגוגל: "תורמים לראש יהודי" או בטלפון 052-5665005 או סרקו ברקוד:

גשר אהבה
יצאו לאור ספרים
"ניצוצות לנשמה"

חלקים א'-ב'

להזמנות: **02-6791122 | 052-5665005 | www.roshy.org**

הרב יהושע שפירא, ראש ישיבת רמת גן

למה ה' צריך בית? הרי הוא נמצא בכל מקום.

אכן, הקב"ה נמצא בכל מקום, זו אמת לאמיתתה. אבל הנוכחות הזו נסתרת, ולא ניתנת לגילוי והופעה שלמה. ואילו בבית המקדש השכינה מתגלה ומופיעה - זה נכון הן בהיבט החיצוני של ניסים שהיו בבית המקדש, ומשמעותי יותר: בקדושה ששורה בו, גם כשאין הניסים מתגלים. ושכינה לא זזה מבית קודשי הקודשים גם בעת חורבן הבית וגלות ישראל. כשם שהנשמה נוכחת בגוף כולו, אך מתגלה במוח ופורצת כלפי הזולת דרך העיניים.

מכל ארבע כנפות תבל אנחנו מתפללים אל הבית הגדול והקדוש שבהר מרום הרים, מפני שדווקא שם התגלה הקב"ה כשומע תפילה. דבר זה יסד שלמה המלך בתפילתו הגדולה בעת הקמת המקדש, והוא מושרש בכריאת העולם - שהתפשט ממקום המקדש, מאבן השתייה שממנה הושתת העולם כולו. ולכן אף על פי ש"בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך", בכל זאת הגילוי של הקדושה הוא דווקא במקום ובבית הזה.

למה התפילה כוללת כל כך הרבה בקשות על שפע גשמי וכמעט שום דבר על שפע רוחני?

ראשית, חלק הבקשות בתפילת שמונה עשרה פותח ומסתיים בעניינים רוחניים: חננו מאיתך חכמה בינה ודעת, השיבנו לתורתך, חנון המרבה לסלוח, ומסתיים בהשבת השופטים, בצדיקים ובירושלים, בדוד המלך ובעבודת המקדש. ואלה הם דברים רוחניים למדי.

גם התפילות שעוסקות בגאולה, בבניין ירושלים, בביטול צרותינו, בקיבוץ גלויותינו, אינן עוסקות רק בצד הגשמי של כל התהליכים הללו. אדרבא, הן בוודאי תפילות על השראת שכינה וקרבת השם שבכל הישועות הללו.

ובכלל, השפע הגשמי הוא כלי קיבול לחיים יהודיים אלווקיים. קדושתם ודבקותם של ישראל באלוקים היא עצם טבעם. כשם שהאדם שמתפלל על מזונו הוא לא בעל חיים עם תוספת דעת, כך ישראל אינם עוסקים בחיי העולם הזה עם תוספת דבקות אלוקית, מפני שזהו עצם טבעם.

למה ה' רצה לברוא את העולם במידת הדין? לא היה עדיף שיברא אותו במידת הרחמים?

מידת הרחמים מתייחסת אל החולשות, בעוד שמידת הדין היא הבקשה והנטייה לשלמות. הקדוש ברוך הוא רצה שהעולם יתייסד על השלמות שבו ולא על חולשותיו, לכן כך הם פני הדברים. לא במקום מידת הדין בחר הקדוש ברוך הוא במידת הרחמים, אלא שיתף עם יסוד הנטייה אל השלמות גם את ההתחשבות בחולשות של העולם, שאילולא כן לא היה מתקיים. אבל לייסד הכל על מידת הרחמים פירושו להכריע שהפגמים והחסרונות שבהם מידת הרחמים מתחשבת הם יהיו הבסיס לכל. חלילה לחשוב כן!

המתחשבות השליליות שלנו על מידת הדין באות מתוך חולשותינו וריחוקנו מהיכולת להתנהל בשלמות. אבל שאיפתנו הפנימית היא בוודאי הרצון לשלמות, ומקורה באותה מידת הדין שבה רצה ה' לברוא את העולם.

בס"ד

חרשם להצלחה חדש! לימודי רוקחות

בשיתוף עם האוניברסיטה העברית בירושלים

ד"ר דניאל רמון הוא ש"ל האוניברסיטה העברית

שנתיים במרכז האקדמי לב שנה וחצי באוניברסיטה העברית וחצי שנה סטאז'

מערך מלגות דחב

אחוזי השמה גבוה

רמות לימודים גבוהה

מבחן תל"א או סטיכומטרי

מסלול בית מדרש / מדרשה בראשות הרב יוסף צבי דימן

קמפוס טל - בנות

רח' בית הדפוס 7, גבעת שאול, ירושלים

שכר לימוד אוניברסיטאי | שנה ראשונה חינם לבוגרי צבא ושירות לאומי

www.jct.ac.il

*3239

